

# บทที่ 1

## บทนำ

นับตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. 2550 สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) ได้จัดทำแผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทย พ.ศ. 2554-2558 เป็นแผนแม่บทฯ ฉบับแรกซึ่งผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2553 โดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้ประเทศมีสถิติที่สำคัญจำเป็นต่อการวางแผน และประเมินผลการพัฒนาทั้งในระดับประเทศและจังหวัด รวมทั้งให้หน่วยสถิติต่างๆ มีสมรรถนะเพิ่มขึ้นในการจัดทำ/รวบรวมข้อมูลสถิติที่มีมาตรฐานและมีคุณภาพ สามารถนำมาใช้สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารทุกระดับ

ร่างแผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2559-2563) มีวัตถุประสงค์ที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาระบบสถิติของประเทศสู่วิสัยทัศน์ที่แผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 กำหนดไว้ว่า “ประเทศไทยมีระบบสถิติที่ทุกหน่วยงานร่วมกันขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดสถิติทางการที่ใช้ในการพัฒนาประเทศ” โดยกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานที่ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนความก้าวหน้าของงานที่หน่วยงานต่างๆ ได้ร่วมกันดำเนินการภายใต้แผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 อย่างต่อเนื่องการลดทอนปัญหาอุปสรรคที่พบในการดำเนินงานตลอดระยะเวลาดังกล่าว พร้อมทั้งการปรับทิศทางและแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับบริบทและเงื่อนไขปัจจัยภายในและภายนอก รวมทั้งการแสวงหารูปแบบวิธีการใหม่ๆ เพื่อขับเคลื่อนงานให้มีพลังและประสิทธิภาพมากขึ้น

อนึ่ง การยกร่างแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 ใช้ข้อมูลจากประสบการณ์ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 ที่ได้เสนอและแลกเปลี่ยนในกระบวนการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทยฉบับที่ 1 จากการศึกษาเอกสารและปรึกษาหารือกับฝ่ายต่างๆ และการประชุมนำเสนอร่างแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 ต่อหน่วยงานต่างๆ เพื่อระดมความคิดเห็นและปรับปรุงให้เหมาะสมก่อนจะนำเสนอเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

## บทที่ 2

### บริบทการพัฒนาที่มีนัยสำคัญต่อการพัฒนาระบบสถิติประเทศไทยในระยะ 5 ปี ข้างหน้า

บทนี้นำเสนอบริบทภายนอกของการพัฒนาระบบสถิติของประเทศไทยที่สำคัญ ได้แก่ สถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาประเทศ และมุมมองต่อสถานการณ์การพัฒนาของประเทศไทยผ่านดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติที่สำคัญ

#### 2.1 สถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาประเทศที่สำคัญ

ปัจจุบันประเทศไทยเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงสำคัญในระดับโลกที่ส่งผลให้มีการปรับกฎกติกาใหม่ด้านการค้า การลงทุน การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน ทรัพย์สินทางปัญญา การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ รวมทั้งมีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรมแบบก้าวกระโดด

ภายใต้บริบทนี้ สถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงภายในประเทศที่สำคัญ ได้แก่ **ด้านเศรษฐกิจ** การค้าการลงทุนของไทยยังต้องพึ่งพิงและอ่อนไหวตามภาวะเศรษฐกิจโลก และปัจจัยสนับสนุนระบบเศรษฐกิจของไทยด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังอ่อนแอ<sup>1</sup> คุณภาพการบริการของโครงสร้างพื้นฐาน กฎหมาย กฎและระเบียบทางเศรษฐกิจที่ไม่เอื้อต่อการจัดระบบการแข่งขันที่เป็นธรรมและเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ **ด้านสังคม** ประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ สัดส่วนประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น วัยเด็กและวัยแรงงานลดลง นอกจากนี้มีปัญหาสำคัญคือ คุณภาพการศึกษา ระดับสติปัญญาของเด็ก ทั้งหมดนี้ส่งผลให้ผลิตภาพแรงงานต่ำ และประชากรบางกลุ่มมีภูมิคุ้มกันต่ำต่อการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประชากรและโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรเป็นข้อจำกัดการพัฒนาคนที่สำคัญ และแม้ว่าจะมีสวัสดิการทางสังคมหลายรูปแบบและประชาชนจะได้รับการคุ้มครองทางสังคมเพิ่มขึ้นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสก็ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการทางสังคมได้อย่างทั่วถึง**ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** การเปลี่ยนแปลง

<sup>1</sup>สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ, นโยบายและแผนวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (2555-

2564), [http://www.sti.or.th/th/index.php?option=com\\_content&view=article&id=138&Itemid=114](http://www.sti.or.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=138&Itemid=114), สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2557.

สภาพภูมิอากาศส่งผลให้อากาศแปรปรวน ทำให้ภัยพิบัติทางธรรมชาติรุนแรงขึ้น และซ้ำเติมปัญหา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม นอกจากนี้ยังมีผลต่อการเกิดโรคและแมลงศัตรูพืช กระทบต่อผลผลิตภาคเกษตรและความยากจน การย้ายถิ่น การแย่งชิงทรัพยากร ความมั่นคงทาง อาหารและพลังงานมีแนวโน้มจะเป็นปัญหาสำคัญในอนาคต

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 11(2555-2559) ให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกัน ใน มิติต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีความสมดุลและยั่งยืน โดยการเสริมสร้างทุนสังคม ได้แก่ ทุน มนุษย์ ทุนสังคม ทุนทางวัฒนธรรม เน้นการพัฒนาคนและสังคมไทยสู่สังคมคุณภาพ มุ่งสร้างภูมิคุ้มกัน ตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว และชุมชน ให้มีความสามารถจัดการความเสี่ยง และปรับตัวเข้ากับการ เปลี่ยนแปลง มีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็น ธรรม การเสริมสร้าง**ทุนเศรษฐกิจ** ได้แก่ ทุนกายภาพ ทุนทางการเงิน เพื่อมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจ ภายในประเทศให้เข้มแข็ง โดยใช้ภูมิปัญญา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ ให้ ให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างการค้าและการลงทุนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ภายในประเทศและต่างประเทศ การผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีการเชื่อมโยงกับประเทศใน ภูมิภาคต่างๆ บนพื้นฐานการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ในด้าน**ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตร มุ่งสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม การเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติ รวมทั้ง การสร้างภูมิคุ้มกันด้านการค้าจากเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการเพิ่มบทบาทไทยในเวที ประชาคมโลก ขณะเดียวกัน ต้องมีการบริหารจัดการประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม ให้ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบราชการและข้าราชการโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพิ่มประสิทธิภาพการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พัฒนาระบบและกลไกการป้องกันปราบปรามการ ทุจริตประพฤติมิชอบอย่างมีส่วนร่วม ส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม อย่างเท่าเทียมและสร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากร ควบคู่ไปกับการปลูกจิตสำนึก ค่านิยม ประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลแก่ประชาชนทุกกลุ่ม

ประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะมีสถิติที่มีคุณภาพ เพียงพอ และทันการณ์ที่จะใช้สนับสนุนการ วางแผนและติดตามผลการพัฒนาในประเด็นสำคัญเหล่านี้ ปัจจุบันเป็นช่วงเตรียมการร่าง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 อย่างไรก็ตาม คาดว่าประเด็นเหล่านี้จะยังคงเป็นวาระการพัฒนายที่สำคัญ ใน การจัดทำร่างแผนพัฒนาระบบสถิติ ฉบับที่ 2 จึงจะให้ความสำคัญกับนัยสำคัญของวาระการ พัฒนา เหล่านี้ต่อการพัฒนาระบบสถิติในระยะห้าปีข้างหน้า

**ตัวอย่างประเด็นการพัฒนาที่สำคัญและสถิติที่สำคัญจำเป็นต่อการสนับสนุนยุทธศาสตร์ การพัฒนา:**

- **การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ** ประเทศไทยมีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น ประชากรวัยเด็ก และวัยแรงงานลดลง ในปี 2553 มีสัดส่วนประชากรเด็กต่อประชากรวัยแรงงานและประชากรสูงอายุ 20.5:67.6 : 11.9 และในปี 2559 จะมีสัดส่วนเด็กและแรงงานลดลง ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็น 18.3 : 66.9 : 14.8 นำไปสู่ปัญหาขาดแคลนแรงงานเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ภาครัฐและครัวเรือนจะมีภาระค่าใช้จ่ายสูงขึ้นในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพมีความยากลำบากในการดำรงชีวิต เนื่องจากผู้สูงอายุมีการศึกษาต่ำกว่าวัย ครึ่งยังต้องทำงานโดยมีชั่วโมงการทำงานสูง อาศัยรายได้หลักจากการทำงานของตนเองส่วนใหญ่ไม่มีเงินออมหรือหลักประกันรายได้ คาดหวังการดูแลจากลูกหลานได้น้อยลง ในปี 2553 สัดส่วนคนจนที่เป็นผู้สูงอายุร้อยละ 10.9 เปรียบเทียบกับร้อยละ 7.7 ของประชากรยากจน<sup>2</sup> ในปี 2554 มีผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวหรือร้อยละ 8.6<sup>3</sup> และมีแนวโน้มที่ผู้สูงอายุอยู่คนเดียวจะมากขึ้น ผู้สูงอายุจำนวนมากในปัจจุบันและในอนาคตจึงเป็นกลุ่มประชากรที่ประสบภาวะยากลำบากและยากจนที่สุด

ปัจจุบันการปรับสภาพแวดล้อมทั้งในที่อยู่อาศัยและพื้นที่ภายนอก ตลอดจนการจัดระบบสาธารณูปโภคให้รองรับและอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุให้สามารถใช้ชีวิตทั้งในและนอกบ้านได้อย่างมีคุณภาพยังทำได้จำกัดการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสุขภาพ เช่น การตรวจสุขภาพประจำปีเพื่อค้นหาและเฝ้าระวังความเสี่ยงทางสุขภาพ การฉีดวัคซีนที่จำเป็นยังดำเนินการได้ไม่ทั่วถึง การเตรียมความพร้อมระบบดูแลผู้สูงอายุในชุมชนระยะยาวอยู่ในระยะเริ่มต้น

ใน 26 ปีข้างหน้า ผู้สูงอายุไทยจะมี 20.5 ล้านคน (ร้อยละ 32 ของประชากร) แรงงานลดลงเหลือ 35.18 ล้านคน ส่งผลให้ศักยภาพการผลิตลดลงภาระทางการคลังเพิ่มสูงขึ้น และผู้สูงอายุเหล่านี้ย่อมต้องการการดูแลสนับสนุนด้านต่าง ๆ<sup>4</sup> ทุกภาคส่วนโดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลจำเป็นต้องจึงจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมโดยกำหนดนโยบายและมาตรการที่จะช่วยเหลือผู้สูงอายุจำนวนมาก และต้องการสถิติเพื่อใช้ติดตามประเมินสถานการณ์ เตรียมวางแผนงานเพื่อกำหนดมาตรการรับมืออย่างรอบด้าน

<sup>2</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11(2555-2559).

<sup>3</sup> สำนักงานสถิติแห่งชาติ, โครงการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2554, อ้างในรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุ 2555. พิมพ์ครั้งที่ 1, นนทบุรี: เอสเอสพลัส มีเดีย.

<sup>4</sup> อาคม เต็มพิทยาไพสิฐเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “การพัฒนาคนเพื่ออนาคตประเทศไทย” การประชุมประจำปีของสำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ วันที่ 26 กันยายน 2557 ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม เมืองทองธานี

ปัจจุบันหลายหน่วยงานทั้งระดับประเทศและท้องถิ่นจัดเก็บสถิติเกี่ยวกับการทำงาน และรายได้ คุณภาพชีวิตและสวัสดิการผู้สูงอายุด้วยระบบทะเบียนและการสำรวจ การเชื่อมโยงบูรณาการสถิติจากทะเบียนของหน่วยงานต่างๆ ที่ทำงานกับผู้สูงอายุในพื้นที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน และดูแลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

- **การคุ้มครองทางสังคมและการพัฒนาสู่รัฐสวัสดิการ** ในทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการดำเนินงานด้านการคุ้มครองทางสังคมสุขภาพ และมีโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคมที่ครอบคลุมกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในภาวะยากลำบากเช่น คนยากจน เด็ก เยาวชนคนไร้บ้าน สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ แรงงานนอกระบบ กลุ่มผู้ด้อยโอกาสเหล่านี้ได้รับความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ อาทิ ศูนย์ดูแลในเวลากลางวัน บ้านพักผู้สูงอายุ สถานสงเคราะห์ การบำบัดฟื้นฟู การฝึกอบรม ในปี 2553คนไทยได้รับการคุ้มครองด้านการดูแลสุขภาพ ป้องกัน รักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 93.4 ในปี 2547 เป็นร้อยละ 99.5 ของประชากรไทยทั้งหมด แต่คุณภาพบริการด้านสาธารณสุขและการกระจายทรัพยากรทางสาธารณสุขรายพื้นที่ยังมีความเหลื่อมล้ำผู้สูงอายुर้อยละ 70 หรือประมาณ 5.6 ล้านคนมีหลักประกันความมั่นคงในชีวิตด้วยเบี้ยยังชีพ คนพิการได้รับเบี้ยยังชีพ คนพิการและสวัสดิการเบี้ยความพิการ 8.4 แสนคน แต่กำลังแรงงานของประเทศเพียงร้อยละ 36.6 เข้าถึงหลักประกันทางสังคม เนื่องจากมีแรงงานที่อยู่นอกระบบหลักประกันทางสังคมมากถึงร้อยละ 62.1 แม้จะมีการขยายความคุ้มครองให้แรงงานนอกระบบได้รับสิทธิ/สวัสดิการมากขึ้นภายใต้การประกันสังคมมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2553ทำให้แรงงานนอกระบบสมัครเป็นผู้ประกันตนเพิ่มขึ้นจาก 40 คน เมื่อเดือนเมษายน 2554 เป็น 1.6 ล้านคน ณ เดือนมกราคม 2557 แต่ยังเป็นสัดส่วนที่ต่ำมากของแรงงานนอกระบบทั้งหมดสาเหตุหนึ่งที่ระบบความช่วยเหลือเหล่านี้ยังไม่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยโอกาสได้ทั้งหมดได้แก่จุดอ่อนด้านระบบข้อมูลและการบริหารจัดการ

ปัจจุบันรัฐบาลไทยได้รับแนวคิดใหม่เกี่ยวกับการคุ้มครองทางสังคมและกำหนดเป้าหมายที่จะมีระบบการคุ้มครองทางสังคมที่ครอบคลุมครบถ้วนภายในปี 2560 ภายใต้แนวคิดการคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐาน(Social Protection Floor) ที่จะจัดบริการทางสังคมให้ทุกคนตามสิทธิขั้นพื้นฐาน เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันระดับปัจเจก และสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการพัฒนาประเทศ มุ่งพัฒนาระบบบริการสาธารณสุขให้มีคุณภาพและมีช่องทางการเข้าถึง อย่างเท่าเทียม และทั่วถึง การจัดหาที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย การเข้าถึงระบบสาธารณสุขภาค พัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคมให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการเงินฐานรากและระบบการออมที่หลากหลาย เสริมสร้างเจตคติด้านความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย และพัฒนาระบบฐานข้อมูลในการคุ้มครองทางสังคมให้ครอบคลุมประชาชนทุกคนตามสิทธิ และสามารถเข้าถึงบริการอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันหลายหน่วยงานจัดเก็บสถิติจากทะเบียนเกี่ยวกับผู้พิการและผู้สูงอายุที่ได้รับสวัสดิการผู้ที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ผู้ที่ได้รับสิทธิรักษาพยาบาลข้าราชการ และผู้ประกันตนตาม พรบ. ประกันสังคม พ.ศ. 2533 และมีการสำรวจแรงงานนอกระบบ คนพิการ และผู้สูงอายุส่วนกลุ่มด้อยโอกาสที่เป็นคนยากจน เด็ก เยาวชนคนไร้บ้าน สตรี ยังมีปัญหากระบวนการจัดเก็บสถิติและการบริหารจัดการ

- **การกระจายอำนาจและการเติบโตของท้องถิ่น** ในทศวรรษที่ผ่านมา การกระจายอำนาจทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีรายได้เพิ่มขึ้น มีการปรับปรุงแผนกำหนดขั้นตอนและแผนปฏิบัติการกระจายอำนาจให้ อปท. แต่มีความล่าช้าในการถ่ายโอนภารกิจและมีความไม่ชัดเจนในการแบ่งบทบาทหน้าที่กับราชการส่วนกลาง เนื่องจากความล่าช้าของการแก้ไขกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่จำเป็น รวมทั้งบุคลากรที่จะถ่ายโอน ไม่มีความพร้อมหรือมีปัญหาในการปรับตัว การจัดบริการสาธารณะในพื้นที่ของ อปท. ยังซ้ำซ้อนกับงานของราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพราะขาดความชัดเจนในการแบ่งบทบาทหน้าที่ทั้งในเชิงกำกับดูแล การควบคุม และการตรวจสอบ ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการให้บริการและต้นทุนการบริหารจัดการ รวมทั้งขาดการบูรณาการแผนงานระดับต่างๆ อุปสรรคดังกล่าวส่งผลให้ อปท. ไม่สามารถดำเนินภารกิจ ตามกฎหมายในการจัดบริการสาธารณะเพื่อรองรับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนในภาพรวม<sup>5</sup>

ร่างแผนยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.2555-2559 กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการกระจายอำนาจ ดังนี้ (1) ส่งเสริมให้ อปท. มีอิสระและเป็นหน่วยงานหลักในการจัดบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ (2) ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ อปท. ประชาชน ภาคประชาสังคมอื่น และภาคเอกชน (3) ถ่ายโอนบุคลากรจากภาครัฐให้แก่ อปท. และการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของ อปท. เพื่อรองรับการกระจายอำนาจ (4) เสริมสร้างความเข้มแข็งทางการเงินการคลังของ อปท. (5) เสริมสร้างและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ระบบการติดตามและประเมินผลการกระจายอำนาจให้แก่ อปท.และกำหนดเป้าหมายหลัก ดังนี้ (1) อปท. มีความเป็นอิสระมากขึ้น ภายใต้ข้อกฎหมายบัญญัติ (2) ประชาชนได้รับการบริการสาธารณะที่ได้มาตรฐาน ทัวถึง และเป็นธรรม (3) สัดส่วนรายได้ของ อปท. ต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 35 (4) บุคลากรของท้องถิ่นได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะเพิ่มขึ้น (5) ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐ อปท. และ ทุกภาคส่วนเชื่อมโยงเป็นภาคีเครือข่าย (6) ประชาชน ชุมชน

<sup>5</sup> สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11(2555-2559).

หมู่บ้าน และภาคประชาสังคม ตระหนักในการเป็นเจ้าของท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการบริหารจัดการ<sup>6</sup>

การปฏิรูปประเทศที่เป็นกระแสหลักของการพัฒนาประเทศไทยในปัจจุบันอาจส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงอำนาจและบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจเป็นแนวโน้มสากล และได้ก่อร่างสร้างพลังขึ้นแล้วในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ จึงน่าจะยังคงมีพลังขับเคลื่อนต่อไป โดยอาจมีการปรับให้มีระบบธรรมาภิบาลระดับท้องถิ่นที่เข้มแข็งขึ้น ภายใต้บริบทนี้ระบบสถิติของประเทศจึงควรคำนึงถึงการเชื่อมโยงจากระดับชาติสู่ระดับจังหวัดและท้องถิ่นด้วย

- **การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนการรวมตัวของชาติในอาเซียน10 ประเทศ**

ประกอบด้วยไทย พม่า ลาว เวียดนาม มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซียฟิลิปปินส์ กัมพูชา และบรูไน ซึ่งได้กำหนดกรอบการดำเนินงาน 3 แผนงานหลัก หรือ 3 เสาหลัก<sup>7</sup> คือ (1) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(ASEAN Economic Community - AEC) มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้าง“ตลาดและฐานการผลิตร่วม” โดยมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุนและแรงงานที่มีทักษะฝีมืออย่างเสรี รวมทั้งการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่เสรีมากขึ้น(2) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community - APSC) แสดงเจตจำนงที่จะส่งเสริมประชาธิปไตย หลักนิติธรรม สิทธิมนุษยชนธรรมาภิบาลและการควบคุมการทุจริตคอร์รัปชัน เพื่อให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีกติกามีการพัฒนาค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน(3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน(ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC)คือ“การพัฒนาคน” ที่ระบุประเด็นสำคัญด้านการศึกษา สุขภาพ ชีวิตการทำงาน ความยากจน สิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของชุมชน ฯลฯ

ประเทศไทยเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโดยกำหนดยุทธศาสตร์การสร้างความสามารถในการแข่งขัน สร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม และสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมรัฐบาลได้ระบุวาระเร่งด่วน11 ประเด็นที่ต้องจัดการก่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558<sup>8</sup> คือ(1) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์เพื่อขยายการเชื่อมต่อทางกายภาพ ปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการชายแดนเพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้า และเร่งดำเนินการเชื่อมโยงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แบบไร้เอกสารระหว่างหน่วยงาน(National Single Window) (2) เร่งออกและปรับปรุงกฎหมายเพื่อยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศ(3)ขยาย

<sup>6</sup>สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, “ร่างแผนยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ....”, ส่วนนโยบายและแผนการกระจายอำนาจ.

<sup>7</sup>สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย, รายงานการพัฒนาด้านของประเทศไทยปี 2557: การพัฒนาคนในบริบทอาเซียน.

<sup>8</sup>สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ประจำประเทศไทย, รายงานการพัฒนาด้านของประเทศไทยปี 2557: การพัฒนาคนในบริบทอาเซียน.

ความคุ้มครองทางสังคมและบริการทางสังคมให้แรงงานข้ามชาติ (4) พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาทางการอื่นในประชาคมอาเซียนให้เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม และอื่นๆ (5) นำร่องมาตรฐานหลักสูตรการเรียนการสอนของประชาคมอาเซียน และพัฒนาแผนการผลิตบุคลากรเพื่อสนองต่อความต้องการของตลาดอาเซียน (6) ร่วมมือกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนในการพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน(7) สนับสนุนการพัฒนากระบวนการยุติธรรมและการปฏิรูปกฎหมาย (8) ส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการที่ดีทั้งภาครัฐและภาคเอกชน (9) ใช้เครือข่ายประชาคมอาเซียนในการต่อสู้กับปัญหาอาชญากรรม การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ การค้ามนุษย์ และการอพยพเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย (10) เร่งการใช้ระบบ E-Government และระบบE-Service เพื่ออำนวยความสะดวกให้ภาคธุรกิจของไทยและของประชาคมอาเซียน (11) เร่งจัดตั้งหน่วยงานประชาคมอาเซียนและพัฒนาบุคลากรเพื่อการประสานงานกิจการของประชาคมอาเซียนในระดับกระทรวงและองค์การบริหารงานส่วนจังหวัด

การพัฒนาการจัดเก็บสถิติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเหล่านี้มีความสำคัญมิใช่เฉพาะเพื่อใช้ประโยชน์ภายในประเทศเท่านั้น แต่จะมีบทบาทในการสนับสนุนการพัฒนาระดับภูมิภาค จึงจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาสถิติที่มีคุณภาพมาตรฐานที่สามารถนำเสนอและเปรียบเทียบในระดับภูมิภาคด้วย

ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนคือเรื่องการพัฒนาจังหวัดชายแดนเพื่อเชื่อมโยงกับอาเซียน<sup>9</sup> จังหวัดชายแดน 31 จังหวัดของไทย มีมูลค่า GPP ในปี 2555 รวม 1.83 ล้านล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 15 ของ GDP ทั้งประเทศ และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.9 ในช่วง 5 ปี (2550-2555) มูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี 2556 มีมูลค่าสูงถึง 9.24 แสนล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2551 ร้อยละ 28.5 คิดเป็นอัตราเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 5.1 ต่อปี จึงมีบทบาทสำคัญในการค้าระหว่างประเทศของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมาโดยตลอดบทบาทของเมืองชายแดน ส่วนใหญ่เป็นด่านโลจิสติกส์และการค้าข้ามพรมแดนที่เชื่อมโยงกับฐานผลิตในภาคกลางของประเทศ แต่ยังไม่มีความสามารถในการผลิตหลักในพื้นที่ ประเด็นท้าทายของการพัฒนาพื้นที่ชายแดนที่อาจจะมีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ ขาดการจัดระเบียบพื้นที่และการลงทุนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ปัญหาด้านสังคมข้ามพรมแดน ปัญหาความมั่นคงแนวเส้นเขตแดนยังไม่ชัดเจน และขาดกลไกบูรณาการการทำงานเรื่องชายแดน โดยรัฐบาลได้กำหนดแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาในลักษณะคลัสเตอร์เชื่อมโยงกับพื้นที่ตอนใน/จังหวัดอื่นๆ เพื่อสร้างกิจกรรมที่มีมูลค่าเพิ่ม และเพื่อให้พื้นที่สามารถสร้างประโยชน์จากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ ไม่เป็นเพียงทางผ่าน รวมถึงกระจายประโยชน์ในการ

<sup>9</sup> ออคัม เดิมพิทยาไพสิฐ, เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, “ยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองเศรษฐกิจชายแดนเพื่อเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน” powerpoint โครงการประชุมสัมมนาพัฒนาเมืองเศรษฐกิจชายแดนกรณีบริหารจัดการเมืองใหม่ช่องสะงา, อำเภอภูสิงห์จังหวัดศรีสะเกษ, 6 มิถุนายน 2557, สืบค้น 15 กันยายน 2557.



พัฒนาและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 กำหนดการพัฒนาพื้นที่ชายแดน ให้เป็นประตูเศรษฐกิจเชื่อมโยงภูมิภาค สร้างเครือข่ายระบบการผลิตร่วม เพื่อบรรลุผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคง รวมถึงตั้งเป้าหมายการขยายตัวมูลค่าการค้าชายแดนของไทยร้อยละ 15 ต่อปี

สถานการณ์ข้างต้นชี้ให้เห็นถึงโอกาสและภัยคุกคามที่อาจเกิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภายใต้บริบทความร่วมมือของประชาคมอาเซียน ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดโดยการรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ เพื่อการวางแผน เผื่อระวัง และสนับสนุนการตัดสินใจของผู้กำหนดนโยบายทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ปัจจุบันมีการจัดเก็บสถิติภาพรวมการค้าชายแดน สินค้าส่งออกและนำเข้า รายได้ด้านศุลกากรชายแดน และการจับกุมของลักลอบหนีศุลกากร นอกจากนี้จังหวัดที่ทำการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านจัดเก็บข้อมูลและสรุปภาวะการค้าชายแดนรายเดือน ในภาพรวมการพัฒนาสถิติเพื่อสนับสนุนการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดชายแดนยังอยู่ในระยะเริ่มต้น ยังขาดสถิติทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่สำคัญจำเป็นต่อการวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนเชิงบูรณาการ

- **การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ** การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก ส่งผลให้อากาศแปรปรวน เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศ ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างกว้างขวางต่อพืช สัตว์ และมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่เริ่มปรากฏชัดเจนในบริเวณภาคกลางเขตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและภาคอีสานตอนล่างที่มีอุณหภูมิสูงขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงของพันธุ์พืช สัตว์ป่า และผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศทางทะเลได้รับผลกระทบจากภาวะโลกร้อน เนื่องจากอุณหภูมิผิวน้ำที่เพิ่มขึ้นและระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้นในบางพื้นที่ ทำให้พืชและสัตว์ทะเลบางชนิดสูญพันธุ์ เกิดการกัดเซาะพื้นที่ชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งประกอบอาชีพ และแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญปริมาณน้ำฝนในระยะ 20 ปีข้างหน้าในบางพื้นที่มีแนวโน้มลดลง ภัยแล้งยาวนานขึ้น ในขณะที่บางพื้นที่เกิดปรากฏการณ์น้ำท่วมซ้ำซาก ยังความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตร ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 ได้กำหนดเป้าหมายเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติให้มีความพร้อมทั้งระดับประเทศ พื้นที่ และชุมชนโดยปรับโครงสร้างการผลิตของประเทศและพฤติกรรมบริโภคเพื่อเตรียมพร้อมไปสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ลดปริมาณมลพิษทางอากาศ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคคมนาคมและขนส่ง เพื่อลดปริมาณก๊าซเรือนกระจก พัฒนาเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะและน้ำเสียชุมชน พัฒนาระบบการจัดการของเสียอันตราย ขยะอิเล็กทรอนิกส์ และขยะติดเชื้อ ลดความเสี่ยงอันตราย การรั่วไหล การเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมี และพัฒนาระบบเตือนภัย แจ้งเหตุฉุกเฉิน และระบบการจัดการเมื่อเกิดอุบัติเหตุด้านมลพิษ

ตลอดจนเตรียมมาตรการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากมาตรการทางการค้าและข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ฯลฯ

สถิติที่ใช้ในการติดตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและภาวะมลพิษมีขอบเขตกว้างขวางมาก เพราะต้องครอบคลุมทั้งด้านสาเหตุ สถานการณ์ และผลกระทบ แต่ปัจจุบันยังมีจำกัด และไม่เชื่อมโยงกัน จึงยากต่อการนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดนโยบายและมาตรการป้องกันแก้ไข นอกจากนี้สถิติที่มีอยู่มีปัญหาสำคัญเรื่องความครอบคลุมในการจัดเก็บ อาทิ ปริมาณขยะ ปริมาณและการเคลื่อนย้ายสารเคมีประเภทต่างๆ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน

## 2.2 ประเทศไทยจากมุมมองดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติที่สำคัญ

ดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติมีบทบาทสำคัญต่อสถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาของประเทศไทยใน 2 ลักษณะ

ประการแรก ดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติแสดงให้เห็นสถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาของประเทศไทยโดยเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ จึงมีประโยชน์ในการบ่งชี้ตำแหน่งแห่งที่ของประเทศว่ามีแนวโน้มดีขึ้นหรือตกต่ำลงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ และแม้ว่าสถานการณ์การพัฒนาดัชนีชี้วัดตำแหน่งที่อาจตกต่ำลง เพราะประเทศอื่นมีความก้าวหน้ามากกว่าดัชนีชี้วัดดังกล่าวจึงควรได้รับการพิจารณาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาของประเทศ

ประการที่สอง ดัชนีและตัวชี้วัดระดับนานาชาติที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจด้านการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนของประเทศต่างๆ ประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจและสังคมแบบเปิด มีอัตราการพึ่งพาการค้าขายลงทุนและการท่องเที่ยวจากต่างประเทศสูง จึงมีความเสี่ยงสูงที่จะได้รับผลกระทบจากดัชนีและตัวชี้วัดเหล่านี้

เนื่องจากดัชนีตัวชี้วัดระดับนานาชาติเหล่านี้ประกอบด้วยข้อมูลสถิติหลายด้าน จึงไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบติดตามตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลสถิติที่สถาบันจัดอันดับนานาชาตินำไปใช้ ในบางกรณีอันดับที่ตกต่ำเกิดจากการขาดข้อมูล หรือข้อมูลไม่ทันสมัย ระบบสถิติของประเทศจึงจำเป็นต้องสร้างความมั่นใจว่าจะมีการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลเหล่านี้ เพื่อให้สถาบันจัดอันดับนานาชาติ และหน่วยงานองค์กรต่างๆ ทั้งในระดับชาติและนานาชาติมีข้อมูลที่ถูกต้องใช้ในการจัดอันดับการพัฒนาที่บ่งชี้สถานะของประเทศได้อย่างถูกต้อง

ตัวอย่างดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติที่สำคัญ เช่น

● **ดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันของโลก (Global Competitiveness**

Index: GCI) จัดทำโดย World Economic Forum (WEF)<sup>10</sup> เพื่อจัดอันดับประเทศต่างๆ เป็นประจำทุกปี เริ่มจัดทำในปี 2547 เน้นการวัดความสามารถในการทำงานของสถาบันต่างๆ นโยบายของประเทศ และปัจจัยที่ทำให้เศรษฐกิจมีความก้าวหน้าเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในอนาคต พิจารณาจากตัวชี้วัด 111 ตัว แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม

1) กลุ่มดัชนีพื้นฐาน(Basic Requirement) มีตัวชี้วัด 46 ตัวที่วัดการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศโดยใช้ปัจจัยการผลิต พิจารณาจาก สถาบัน (Institution) โครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructures) ความมั่นคงของเศรษฐกิจมหภาค (Macroeconomic Stability) สุขภาพและการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Health and Primary Education)

2) กลุ่มดัชนีการเพิ่มประสิทธิภาพ (Efficiency Enhancers) ประกอบด้วยตัวชี้วัด 49 ตัวที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศโดยใช้ประสิทธิภาพ พิจารณาจากการศึกษาและการอบรมขั้นสูง (Higher Education and Training) ประสิทธิภาพของตลาดสินค้า (Goods Market Efficiency) ประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน (Labor Market Efficiency) การพัฒนาตลาดการเงิน (Financial Market Development) ความพร้อมด้านเทคโนโลยี(Technological Readiness) ขนาดของตลาด (Market Size)

3) กลุ่มดัชนีนวัตกรรมและปัจจัยที่มีความซับซ้อน(Innovation and Sophistication Factors) มีดัชนีชี้วัด 16 ตัวที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศโดยใช้นวัตกรรม พิจารณาจากความซับซ้อนทางธุรกิจ (Business Sophistication) และนวัตกรรม(Innovation)

ในการจัดทำดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขันของโลก<sup>11</sup> WEF ใช้ข้อมูลสองประเภทคือ สถิติจากหน่วยงานต่างๆ กับความเห็นของผู้นำด้านเศรษฐกิจในแต่ละประเทศ โดยให้น้ำหนักความสำคัญกับข้อมูลประเภทหลังนี้ถึง 2 ต่อ 1 ดังนั้นการตีความผลประเมินของ WEF จึงสะท้อนมุมมองและความคาดหวังของผู้ประกอบการ ปัจจัยที่เป็นปัญหาต่อการลงทุนทางธุรกิจที่สำคัญ อาทิ ปัญหาคอร์รัปชัน รัฐบาลขาดเสถียรภาพ/การปฏิวัติ ความไม่ชัดเจนของนโยบาย ระบบราชการไม่มีประสิทธิภาพ ขีดจำกัดของความสามารถด้านนวัตกรรม กำลังแรงงานที่มีความรู้ไม่เพียงพอ ฯลฯ เป็นต้น

ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของโลกในปี 2556-2557 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 37 จาก 148 ประเทศ ดีขึ้นเล็กน้อยจากปีที่แล้ว(2555-2556) ที่ได้อันดับ 38 จาก 144 ประเทศ

<sup>10</sup> ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธรมกร ธาราศรีสุทธีมหาวิทวิทยาลัยกรุงเทพ, “ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยจากการจัดอันดับของ WEF และ IMD Thailand’s International Competitiveness Ranking in WEF and IMD”

<sup>11</sup> World Economic Forum, **Global Competitiveness Report 2013-2014**, <http://reports.weforum.org/the-global-competitiveness-report-2013-2014/#section=countryeconomy-profiles-thailand> สืบค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2557.

สำหรับการศึกษาและฝึกอบรม ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 5 ในอาเซียน รองจากสิงคโปร์ มาเลเซีย บรูไน และอินโดนีเซีย

**ดัชนีชี้วัดความสามารถในการแข่งขัน** จัดทำโดยสถาบันการจัดการนานาชาติ

(International Institute for Management Development: IMD) เพื่อจัดอันดับประเทศต่างๆ 60 ประเทศ เน้นการวัดความสามารถในการสร้างสภาพแวดล้อมต่อการแข่งขันโดยพิจารณาจากตัวชี้วัด 323 ตัวใน 4 กลุ่มหลัก

1) กลุ่มดัชนีวัดศักยภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) มีตัวชี้วัด 76 ตัว ประกอบด้วยเศรษฐกิจในประเทศ การค้าระหว่างประเทศ การลงทุนจากต่างประเทศ การจ้างงาน ราคาค่า

2) กลุ่มดัชนีวัดประสิทธิภาพของภาครัฐ (Government Efficiency) มีตัวชี้วัด 70 ตัว ประกอบด้วย ฐานการคลังนโยบายการคลังกรอบการบริหารด้านสถาบันกฎหมายด้านธุรกิจกรอบการบริหารด้านสังคม

3) กลุ่มดัชนีวัดประสิทธิภาพธุรกิจ (Business Efficiency) มีตัวชี้วัด 67 ตัว ประกอบด้วย ผลผลิตการผลิตตลาดแรงงานการเงินการบริหารจัดการทัศนคติและค่านิยม 4) กลุ่มดัชนีวัดโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) มีตัวชี้วัด 110 ตัว ประกอบด้วย สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน โครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี โครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพและสิ่งแวดล้อมการศึกษา สองในสามของ ตัวชี้วัดมาจากข้อมูลเปรียบเทียบเชิงสถิติที่สำคัญขององค์การระหว่างประเทศ เช่น OECD, UNESCO, WHO

4) การสำรวจความคิดเห็นและการให้คะแนนของผู้ประกอบการธุรกิจต่างประเทศ<sup>12</sup>

ในปี 2557 ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยโดยรวมอยู่ในอันดับที่ 29 ตกลง 2 อันดับจากปี 2556 ซึ่งอยู่ในอันดับที่ 27 ทั้งนี้เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองที่ไม่แน่นอนขณะนั้นที่ประเทศเพื่อนบ้านอย่างสิงคโปร์อยู่อันดับที่ 3 ดีขึ้นจากอันดับที่ 5 มาเลเซีย อยู่ในอันดับที่ 12 ดีขึ้นจากอันดับที่ 15 อินโดนีเซียอยู่อันดับที่ 37 ดีขึ้นจากอันดับที่ 39 และฟิลิปปินส์อยู่อันดับที่ 42 ลดลงจากอันดับที่ 38 ในปี 2556 ผลการประเมินของ IMD แสดงว่าดัชนีการแข่งขันเกือบทุกด้านของไทยตกต่ำลง ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจด้านประสิทธิภาพการบริหาร และด้านประสิทธิภาพทางธุรกิจ ในขณะที่กลุ่ม

<sup>12</sup> ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธรมกร ธาราศรีสุทธีมหาวิทยาลัยกรุงเทพ, “ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยจากการจัดอันดับของ WEF และ IMD Thailand’s International Competitiveness Ranking in WEF and IMD”

ดัชนีด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งรวมดัชนีการศึกษา สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีอันดับเท่าเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษาอยู่ในลำดับที่ 54 จาก 60 ประเทศ<sup>13</sup>

**ดัชนีการพัฒนาดคน (Human Development Index - HDI)** จัดทำโดยสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme - UNDP) ใช้ติดตามสถานการณ์การพัฒนาดคนของแต่ละประเทศ เพื่อจัดอันดับให้กับประเทศต่างๆ ตามการพัฒนาดคนในภาพรวม มีดัชนีหลัก 4 ตัวคือ 1) การมีชีวิตที่ยืนยาวและมีสุขภาพดี วัดจากอายุคาดเฉลี่ย 2) การศึกษา ตัวชี้วัด 2 ตัว คือ การรู้หนังสือ (มีน้ำหนักสองในสามส่วน) และอัตราส่วนการเข้าเรียนสุทธิ รวมกันทั้งระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษา (มีน้ำหนักเป็นหนึ่งในสามส่วน) และ 3) มาตรฐานคุณภาพชีวิต วัดจากผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัวปรับตามความเท่าเทียมกันของอำนาจซื้อ ประเทศไทยมีค่าดัชนี HDI เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องมากกว่า 30 ปี ในปี 2556 จัดอยู่ในอันดับ 103 จากทั้งหมด 186 ประเทศ นับเป็นลำดับต้นๆ ของกลุ่มประเทศที่มี “การพัฒนาดคนระดับปานกลาง”

### **เป้าหมายการพัฒนาและยั่งยืน (Sustainable Development Goals - SDGs)**

เมื่อเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals – MDGs) จะสิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 2015 สหประชาชาติจึงได้ริเริ่มกระบวนการหารือเพื่อกำหนดวาระการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2015 โดยการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals – SDGs) ขณะนี้มีกระบวนการดำเนินการหลายรูปแบบเพื่อพัฒนาชุดเป้าหมายและตัวชี้วัด SDGs เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่สหประชาชาติ เป้าหมายและตัวชี้วัด SDGs จึงจะเป็นชุดข้อมูลที่ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญในระยะเวลาห้าปีข้างหน้า

ประเทศไทยได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) เมื่อ 24 ก.ค. 2556 โดยมีเลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมเป็นกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้กระทรวงการต่างประเทศได้นำเสนอไว้ว่าประเด็นที่ไทยควรมีบทบาทนำและผลักดันในเวทีสหประชาชาติ ได้แก่ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การขจัดความยากจนการส่งเสริมหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การส่งเสริมการลดความเสี่ยงและบรรเทาภัยพิบัติ รวมทั้งการบริหารจัดการน้ำและการส่งเสริมสิทธิมนุษยชนในเวทีระหว่างประเทศ<sup>14</sup>

<sup>13</sup> <http://www.oknation.net/blog/chainoy70/2014/07/17/entry-2> สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2557.

<sup>14</sup> กรมองค์การระหว่างประเทศ, “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ: วาระการพัฒนาภายหลังปี ค.ศ. 2015 และการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ”, กองกิจการเพื่อการพัฒนา. [www.http://www.mfa.go.th/main/th/issues/42458-เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ.html](http://www.mfa.go.th/main/th/issues/42458-เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ.html). สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2557.

## 2.3 สถานการณ์และแนวโน้มกระบวนการ/เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่สนับสนุนการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศหลากหลายด้าน ในด้านการพัฒนาสถิติ หน่วยงานต่างๆ ใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดทำสถิติ ในขณะที่ทุกหน่วยงาน ภาคเอกชน และประชาชนก็ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูล สถิติ การพัฒนาระบบสถิติของประเทศจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงสถานการณ์และแนวโน้มที่สำคัญในด้าน กระบวนการ/เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารด้วย

แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฉบับที่ 3 (2557-2561)<sup>15</sup> ภายใต้กรอบ นโยบายไอซีที 2563 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทยสู่ปี 2561 คือ “พัฒนาสังคมอุดมปัญญาเพื่อก้าวสู่ยุค เศรษฐกิจดิจิทัล โดยเท่าเทียมและทั่วถึงในทุกชุมชนและท้องถิ่น ด้วยความมั่นคงและยั่งยืน” (Shape-up Smart Thailand toward Digital Economy) ด้วยประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา 4 ด้าน ได้แก่ (1) พัฒนา ขีดความสามารถของธุรกิจ ส่งเสริมให้มีการประยุกต์ใช้ไอซีทีเพื่อให้มีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดใน ระดับภูมิภาคและระดับสากล รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจ และอุตสาหกรรม ICT เชิงสร้างสรรค์ โดยเฉพาะในภาคส่วนของ SME (Vibrant Business) (2) พัฒนาบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ อย่างฉลาดทั้งในประเทศและในระดับภูมิภาคสากล โดยให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนา ใน แนวทางนวัตกรรม และมีความมั่นคงปลอดภัย (3) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารที่พอเพียง (Sufficient) และคุ้มค่า (Optimal Infrastructure) (4) พัฒนาทุนมนุษย์ให้มีความรอบ รู้ เข้าถึง มีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากระบบไอซีทีได้อย่างรู้เท่าทันในการสร้างสรรค์ นวัตกรรมเพื่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ (Participatory People)

เป้าหมายการดำเนินยุทธศาสตร์ตามแผนแม่บทฯคือ (1) สัดส่วน ICT ต่อ GDP สูงขึ้น โดยเฉพาะจาก SME (2) ภาคธุรกิจมีเครื่องมือ ICT เพื่อสร้างความพร้อม การปรับตัวในการแข่งขันในเวที สากล (3) ประชาชน ชุมชน และท้องถิ่น ประยุกต์ใช้ ICT ในการศึกษาเรียนรู้การดำรงชีวิตและการ ประกอบอาชีพ (4) บริการอิเล็กทรอนิกส์ของรัฐไร้ตะเข็บรอยต่อและเป็นที่ยึดเหนี่ยวใจของผู้ใช้บริการทุกภาค ส่วน (5) สังคม ชุมชน ท้องถิ่น เข้มแข็ง ปลอดภัย มีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคม ASEAN (6) อันดับ ประเทศไทยสูงขึ้นในสถาบันการจัดอันดับ ICT/e-Government ระดับสากล โดยกำหนดตัวชี้วัดการ พัฒนา ดังนี้ (1) ร้อยละ 80 ของประชากรทั่วประเทศสามารถเข้าถึงโครงข่ายโทรคมนาคมและ อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงภายในปี 2558 และร้อยละ 90 ภายในปี 2564 (2) ประชาชนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75

<sup>15</sup> บงจรรยาภรณ์จรรยาเศรษฐศาสตร์ ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จิ รพล ทับทิมหิน ที่ปรึกษา วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, เอกสารประกอบการประชุมรับฟังความ คิดเห็นต่อ(ร่าง) แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ฉบับที่ 3 ของประเทศไทย พ.ศ. 2557-2561, โรงแรมเซ็นทรา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ, วันที่ 3 กันยายน 2556.

มีความรอบรู้ เข้าถึง มีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้ประโยชน์จากระบบไอซีทีได้อย่างรู้เท่าทันเพื่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ (3) สัดส่วนมูลค่าเพิ่มของอุตสาหกรรมไอซีที(รวมอุตสาหกรรมดิจิทัลคอนเทนต์) ต่อ GDP ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10(4) ระดับความพร้อมด้าน ICT ใน Networked Readiness Inbox<sup>16</sup> อยู่ในกลุ่มประเทศที่มีการพัฒนาสูงที่สุดร้อยละ 30 (5) เกิดการจ้างงานในสายวิชาชีพในรูปแบบใหม่ๆ ตามความต้องการของตลาดในประเทศและภูมิภาคสากลที่เป็นการทำงานผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (6) รัฐ ประชาชน และเอกชน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ในแต่ละภาคส่วน ตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทของ ICT ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีนัยสำคัญว่าการพัฒนาระบบสถิติควรใช้ประโยชน์จากการยกระดับโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่จะมีโครงข่ายความเร็วสูงที่มีความปลอดภัยและคุ้มค่าเข้าสู่ทุกชุมชนและท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษา การสาธารณสุข การเกษตร บริการท่องเที่ยว แรงงาน และการประกอบธุรกิจ

นอกจากนั้นบริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐหรือ e-Government Service จะให้บริการแบบเปิด (Open) ไร้ตะเข็บรอยต่อระหว่างหน่วยงาน (Seamless) ที่เน้นประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ความร่วมมือ และความโปร่งใสทั้งในด้านข้อมูลข่าวสารและบริการธุรกรรม อิเล็กทรอนิกส์ และกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้ความสำคัญอันดับสูงกับการส่งเสริม Cloud Technology โดยสำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) หรือ สรอ. จัดตั้ง Government Cloud Service และจัดตั้ง Cloud Security Alliance (CSA) ASEAN Hub ซึ่งเป็นหนึ่งในนโยบายของแผนแม่บทด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และสอดคล้องกับแผนเออีซี 2015 ของกระทรวงไอซีทีในการกำหนดทิศทางด้านระบบรักษาความปลอดภัยในคลาวด์ให้กับประเทศไทยและกลุ่มอาเซียน และสนับสนุนผู้ให้บริการคลาวด์ (Cloud Operator) ในประเทศไทยและอาเซียน ทั้งนี้จากการจัดอันดับโดย Asia Cloud Computing Association ประเทศไทยมีอันดับดีขึ้น 4 อันดับ โดยไทยอยู่อันดับที่ 9 จากทั้งหมด 14 ประเทศที่มีความพร้อมทั้งโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาและการนำ Cloud Computing ไปใช้งาน และประเทศไทยติดอันดับ 1 ใน 4 ของประเทศที่มีการพัฒนาด้าน Cloud readiness อย่าง

<sup>16</sup>เป็นดัชนีชี้วัดความพร้อมใช้ของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนาและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ โดยการจัดอันดับ NRI นั้นจะจัดทำโดย World Economic Forum (WEF) ซึ่งวัดจากตัวชี้วัด 10 ตัวใน 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม (1) สภาพแวดล้อมด้านการเมืองและกฎระเบียบต่างๆ (2) สภาพแวดล้อมด้านธุรกิจและนวัตกรรม ด้านความพร้อม(3) ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและดิจิทัลคอนเทนต์(4) ระดับราคา (5) ทักษะ ด้านการใช้ประโยชน์(6) การใช้ประโยชน์โดยปัจเจกบุคคล (7) การใช้ประโยชน์โดยภาครัฐกิจ (8) การใช้ประโยชน์โดยภาครัฐ และด้านผลกระทบ(9) Economic impacts (10) Social impacts

ก้าวกระโดด โดยมีคะแนนด้าน Broadband Quality, International Connectivity และ Data Sovereignty สูงกว่าปีก่อนมาก<sup>17</sup>

ในด้านการเข้าถึงและใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนั้น ประชาชนทั่วไปสามารถใช้บริการศูนย์อินเทอร์เน็ตชุมชน (Telecenters) ซึ่งมี 2 ประเภท คือ 1) ศูนย์อินเทอร์เน็ตชุมชนของผู้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการกิจการโทรคมนาคม เป็นบริการศูนย์อินเทอร์เน็ตโรงเรียนและศูนย์อินเทอร์เน็ตชุมชนในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร และขาดแคลนบริการโทรคมนาคมพื้นฐาน ในปี 2553 มีผู้รับใบอนุญาต 6 ดำเนินการจัดตั้งศูนย์อินเทอร์เน็ตในพื้นที่รับผิดชอบ เป็นพื้นที่ชุมชน 377 แห่ง พื้นที่หน่วยงานด้านสังคม 40 แห่ง และในพื้นที่โรงเรียน 520 แห่ง<sup>18</sup> 2) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในชุมชนต่างๆ หลากหลายรูปแบบกระจายทั่วประเทศกว่า 280 แห่ง เพื่อมุ่งสร้างแหล่งเรียนรู้ให้แก่ชุมชน สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ มีการพัฒนาระบบสารสนเทศชุมชน พัฒนาระบบร้านค้าชุมชนออนไลน์และบริการของชุมชนเพื่อสื่อสารข้อมูลสินค้าและบริการของชุมชนแก่ตลาดโลก<sup>19</sup>

นอกจากนั้นในช่วงปลายปี 2557 ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ **นโยบายเศรษฐกิจดิจิทัล**ซึ่งจะนำไปสู่การปรับโครงสร้างบทบาทภารกิจและแนวทางการดำเนินงานของกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยมีแนวโน้มว่าสำนักงานสถิติแห่งชาติจะมีบทบาทมากขึ้นในการบูรณาการข้อมูลภาครัฐและบริหารจัดการฐานข้อมูลของประเทศ

### สรุปบริบทภายนอกที่มีนัยสำคัญต่อการพัฒนาระบบสถิติ

จากสถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาประเทศ มีประเด็นสำคัญที่เป็นวาระการพัฒนาประเทศดังกล่าวข้างต้นรัฐจำเป็นต้องกำหนดนโยบาย วางแผนและติดตามประเมินผลการพัฒนาตามวาระสำคัญๆ จึงมีความจำเป็นต้องใช้สถิติที่ครบถ้วน ถูกต้องและทันเวลา อย่างไรก็ตาม สถิติที่ได้จากทะเบียนและสถิติจากการสำรวจที่หลายหน่วยงานจัดทำยังมีช่องว่างในการตอบสนองความต้องการใช้ประโยชน์และสถิติที่มีอยู่บางส่วนก็ยังไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า บางส่วนมีปัญหาด้านคุณภาพ และไม่ทันการณ์ จึงจำเป็นต้องวางแนวทางการพัฒนาเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากสถิติในการวิเคราะห์

<sup>17</sup> สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) [http://www.ega.or.th/Content.aspx?c\\_id=710](http://www.ega.or.th/Content.aspx?c_id=710) สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2557.

<sup>18</sup> สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, กลุ่มงานบริการโทรคมนาคมโดยทั่วถึงและเพื่อสังคม, [http://usonet.nbtc.go.th/th/?page\\_id=35](http://usonet.nbtc.go.th/th/?page_id=35) สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2557.

<sup>19</sup> <http://www.mict.go.th/view/1/โครงการ%20สมาร์ตไทยแลนด์/Smart%20People/81/> สืบค้นเมื่อ 26 สิงหาคม 2557, โครงการสมาร์ตไทยแลนด์, กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร



วางแผน และประเมินผลการพัฒนาประเทศได้มากขึ้น ทั้งนี้ แผนพัฒนา ฉบับที่ 11 ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า “การติดตามประเมินผลแผนพัฒนา ทั้งผลสำเร็จและผลกระทบตามประเด็นยุทธศาสตร์และการพัฒนาในภาพรวมอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการติดตามประเมินผลการพัฒนาระดับพื้นที่ จำเป็นต้องพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายในทุกกระดับ ทั้งฐานข้อมูลระดับภาพรวมและระดับพื้นที่”

ฉบับร่าง (Draft)

### บทที่ 3

#### ผลการขับเคลื่อนแผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทย ฉบับที่ 1(2554-2558)

บทนี้สรุปผลการประเมินผลการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทยฉบับที่ 1 (2554-2558) ซึ่งเป็นเงื่อนไขปัจจัยภายในที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางของแผนแม่บทฉบับที่ 2 (2559-2563) ทั้งนี้แผนแม่บท ฉบับที่ 2 จำเป็นต้องสร้างความต่อเนื่องในการดำเนินงานกับแผนแม่บท ฉบับที่ 1 พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการแสวงหาแนวทางลดปัญหาอุปสรรคที่พบจากการดำเนินงานภายใต้แผนแม่บท ฉบับที่ 1 และการนำเสนอแนวทางใหม่ๆ เพื่อเสริมพลังการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบสถิติต่อไปด้วย

#### 3.1 สรุปแนวทางและผลการดำเนินงานจากการขับเคลื่อนแผนแม่บทระบบสถิติประเทศไทย ฉบับที่ 1 (2554-2558)

- **สถิติทางการ (Official Statistics - OS)**

สถิติทางการเป็นแนวคิดสำคัญในการพัฒนาระบบสถิติของประเทศไทยซึ่งดำเนินการตามแนวคิดการพัฒนาสถิติของนานาประเทศที่กำหนดให้มีสถิติที่มีความสำคัญจำเป็นระดับประเทศชั้นชุดหนึ่งที่จะมีการผลิตและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่องให้ได้มาตรฐานสากล แนวคิดนี้เหมาะสมกับสถานการณ์ของประเทศไทยที่มีหน่วยงานต่างๆ ผลิตสถิติจำนวนมากทั้งจากการดำเนินงานและการสำรวจ สถิติบางส่วนสำหรับใช้ในการบริหารงานภายในหน่วยงานเท่านั้น และบางส่วนไม่มีการผลิตอย่างต่อเนื่อง จึงควรกำหนดขอบเขตการพัฒนาสถิติไว้เฉพาะสถิติทางการ อย่างไรก็ตาม สถิติทางการซึ่งหน่วยสถิติต่างๆ ร่วมกันกำหนดภายใต้การแปลงแผนแม่บท ฉบับที่ 1 มีจำนวนถึง 3,652 รายการจึงนับเป็นความท้าทายสำหรับแผนแม่บท ฉบับที่ 2 ที่จำเป็นต้องวางแนวทางให้มีการจัดลำดับความสำคัญเพื่อให้มีการจัดทำและพัฒนาคุณภาพอย่างเหมาะสม

- **ระบบสถิติ**

แผนแม่บท ฉบับที่ 1 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสถิติรายสาขาทั้งหมด 21 สาขา ครอบคลุมด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ละสาขาได้จัดทำแผนพัฒนาสถิติรายสาขาเพื่อเป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาสถิติแต่ละสาขา

ตั้งแต่ปี 2555 ได้มีการทดลองพัฒนาสถิติเชิงพื้นที่ในระดับจังหวัด โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้ร่วมลงนามความร่วมมือทางวิชาการ กับสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) เพื่อบูรณาการข้อมูลสถิติระดับพื้นที่ตอบโจทยยุทธศาสตร์

ของจังหวัดในประเด็นปัญหาที่สำคัญในพื้นที่ หรือประเด็นข้อมูลที่สำคัญจำเป็นต่อการพัฒนาจังหวัดในลักษณะ Agenda based: Product Champion เริ่มทดลองใน 10 จังหวัดต่อมาย้ายการดำเนินงานอีก 66 จังหวัด ในปี 2556 สำนักงานสถิติจังหวัด จัดทำข้อมูลเศรษฐกิจเชิงพื้นที่ระดับกลุ่มจังหวัด 2 กลุ่มจังหวัด และอยู่ระหว่างการขยายเป็น 18 กลุ่มจังหวัด

- **ระบบการบริหารจัดการระบบสถิติ**

ระบบการบริหารจัดการระบบสถิติของแผนแม่บท ฉบับที่ 1 ยึดถือหลักการของความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างหน่วยสถิติต่างๆ โดยจัดสรรความรับผิดชอบในการขับเคลื่อนการพัฒนาสถิติรายสาขาให้กระทรวงต่างๆ ซึ่งมีบทบาทเป็น “เจ้าภาพ” สถิติสาขานั้นๆ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ มีบทบาทในการขับเคลื่อนภาพรวมของระบบในทิศทางและรูปแบบที่สอดคล้องกัน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินงานของเจ้าภาพสถิติสาขาต่างๆ

แผนแม่บท ฉบับที่ 1 กำหนดกลไกการบริหารจัดการที่สำคัญไว้ 3 ชุด ได้แก่

- คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านวิชาการ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านสถิติ และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มีผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นเลขานุการ มีบทบาทในการให้คำปรึกษาสำนักงานสถิติแห่งชาติในฐานะที่เป็นหน่วยสถิติสำคัญของประเทศ และหน่วยงานที่บริหารจัดการระบบสถิติของประเทศ
- คณะกรรมการจัดระบบสถิติประเทศไทย 3 ด้าน เป็นองค์คณะระดับนโยบายที่ประกอบด้วยผู้บริหารระดับปลัดกระทรวงต่างๆ และผู้ทรงคุณวุฒิ มีรัฐมนตรีกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นประธาน และผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ
- คณะอนุกรรมการสถิติรายสาขา 21 ชุด เป็นองค์คณะระดับปฏิบัติการที่ประกอบด้วยหน่วยสถิติที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตสถิติสาขานั้นๆ มีผู้บริหารระดับปลัดกระทรวงที่รับผิดชอบสถิติสาขานั้นๆ เป็นประธานและหน่วยงานสำคัญด้านนโยบาย/แผน/สถิติของกระทรวงนั้นๆ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

นอกจากนั้น ได้มีการแต่งตั้งกลไกการบริหารจัดการระบบสถิติที่สำคัญอื่นๆ ได้แก่

- คณะอนุกรรมการกำหนดมาตรฐานสถิติ เป็นองค์คณะทางวิชาการ มีผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นประธาน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสถิติเป็นที่ปรึกษาอนุกรรมการผู้แทนหน่วยงานเจ้าภาพสถิติสาขาต่างๆ เป็นอนุกรรมการ โดยมีผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการระบบสถิติ สำนักงานสถิติแห่งชาติเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

○ คณะกรรมการสถิติระดับจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ หัวหน้ากลุ่มงานการพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัด หัวหน้ากลุ่มงานข้อมูลและสารสนเทศ สำนักงานจังหวัด และสถิติจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ

○ คณะกรรมการสถิติกลุ่มจังหวัด 16 กลุ่มจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดที่เป็นหัวหน้ากลุ่มจังหวัดเป็นประธาน ผู้ว่าราชการจังหวัดอื่นๆ ในกลุ่มเป็นรองประธาน มีผู้แทนจากหน่วยงานที่มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในจังหวัดต่างๆ เป็นกรรมการ และมีหัวหน้าสำนักงานจังหวัดและสถิติจังหวัดที่เป็นแกนนำกลุ่มจังหวัดเป็นกรรมการและเลขานุการร่วม

กลไกสำคัญเหล่านี้จะยังคงมีบทบาทในการบริหารจัดการระบบสถิติในระยะของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 แต่อาจจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนในบางส่วนเพื่อแก้ไขข้อจำกัดที่พบในการดำเนินงานระยะแรก

- **การพัฒนาสถิติทางการ**

การพัฒนาสถิติทางการทั้งด้านปริมาณและคุณภาพเป็นเรื่องที่จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 ได้ระบุสถิติทางการพร้อมทั้งจุดอ่อนและแนวทางการพัฒนาไว้บางส่วน และสำนักงานสถิติแห่งชาติได้พัฒนากรอบและเครื่องมือสำคัญเพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพสถิติทางการดังนี้

- 1) **ร่างหลักปฏิบัติเพื่อการจัดการคุณภาพสถิติทางการประเทศไทย (Thailand Statistics Code of Practice- CoP)** กำหนดหลักปฏิบัติสำหรับการจัดการคุณภาพการผลิตสถิติ 14 ประการที่ครอบคลุมเรื่องระบบสถิติทางการ สภาพแวดล้อมของสถาบันกระบวนการทางสถิติ และผลผลิตสถิติทางการ พร้อมทั้งระบุตัวชี้วัดที่เป็นแนวปฏิบัติขั้นสูงของหลักปฏิบัติแต่ละข้อเพื่อให้ได้ข้อมูลสถิติที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน
- 2) **ร่างแผนพัฒนาการจัดการคุณภาพสถิติทางการประเทศไทย พ.ศ. 2557-2561** มีเป้าหมายให้สำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมกับหน่วยสถิติต่างๆ จัดการคุณภาพสถิติทางการเพื่อให้มีข้อมูลสถิติทางการที่มีคุณภาพ ร่างแผนฯ นี้กำหนดให้มีคณะอนุกรรมการบริหารจัดการคุณภาพข้อมูลสถิติทางการในปี 2558 (ปัจจุบันดำเนินการโดยคณะอนุกรรมการกำหนดมาตรฐานสถิติ)

3) ร่างแผนพัฒนามาตรฐานสถิติประเทศไทย พ.ศ. 2557-2561<sup>20</sup> มาตรฐานสถิติครอบคลุมถึงหลักการทางสถิติ นิยามหรือคำจำกัดความที่ใช้ในการผลิตรายการสถิติทางการ การดำเนินงานที่เป็นไปตามมาตรฐานสถิติระดับประเทศหรือระดับสากลที่จะช่วยให้กระบวนการผลิตและผลผลิตสถิติทางการเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องและสามารถเปรียบเทียบรายการสถิติทางการข้ามช่วงเวลา ระหว่างแหล่งข้อมูลทั้งภายในประเทศและนานาชาติได้

เป้าหมายของร่างแผนฯ คือการขับเคลื่อนให้ประเทศไทยมีมาตรฐานสถิติที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลเพื่อใช้ในการผลิตสถิติทางการ ปัจจุบันมีคณะอนุกรรมการกำหนดมาตรฐานสถิติแล้ว และร่างแผนฯ กำหนดให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำมาตรฐานสถิติเฉพาะเรื่อง และหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักเฉพาะเรื่องในระยะต่อไป

คณะอนุกรรมการกำหนดมาตรฐานสถิติกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ให้ ความสำคัญกับการจัดทำมาตรฐานสถิติที่ใช้ร่วมกันทุกๆ หน่วยงาน/สาขาสถิติเป็นลำดับแรก สำหรับมาตรฐานเฉพาะเรื่องให้ดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักคู่ขนานกัน เพื่อให้มีมาตรฐานสถิติทันต่อการนำไปใช้พัฒนาสถิติทางการ

4) ร่างกรอบการประเมินคุณภาพข้อมูลเพื่อการจัดการคุณภาพสถิติทางการประเทศไทย (Quality Assessment Framework for Thailand Statistical System) กรอบการประเมินคุณภาพฯ นี้สร้างขึ้นจากหลักปฏิบัติซึ่งระบุหลักการการจัดการคุณภาพสถิติทางการแบบกว้างๆ กรอบการประเมินคุณภาพฯ จะระบุวิธีปฏิบัติทั้งในระดับหน่วยสถิติและระดับรายการสถิติทางการ ซึ่งเอื้ออำนวยต่อการประเมินคุณภาพด้วยตัวชี้วัดที่เป็นมาตรฐาน และได้จำแนกการประเมินคุณภาพสถิติทางการเป็น 3

<sup>20</sup> ร่างแผนพัฒนามาตรฐานสถิติประเทศไทย พ.ศ. 2557-2561 กำหนดว่า “สถิติครอบคลุมถึงหลักการทางสถิติ นิยามหรือคำจำกัดความที่ใช้ในการผลิตรายการสถิติทางการ การดำเนินงานที่เป็นไปตามมาตรฐานสถิติระดับประเทศหรือระดับสากลที่จะช่วยให้กระบวนการผลิตและผลผลิตสถิติทางการเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องและสามารถเปรียบเทียบรายการสถิติทางการข้ามช่วงเวลา ระหว่างแหล่งข้อมูลทั้งภายในประเทศและนานาชาติได้” และ “กรอบงานมาตรฐานสถิติครอบคลุมเรื่องการจัดจำแนกข้อมูล หน่วยที่ใช้ในการผลิตสถิติ คำนิยาม คำถาม ข้อตัวแปร การนำเสนอข้อมูลสถิติ และกระบวนการจัดการด้านสถิติ” และ “มาตรฐานสถิติจัดเป็นกลุ่มได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) มาตรฐานสถิติที่ใช้ร่วมกันทุกๆ หน่วยงาน/สาขาสถิติ เช่น เพศ เขตการปกครอง กลุ่มอายุ การศึกษา ศาสนา กระบวนการงานจัดการด้านสถิติ การนำเสนอข้อมูลสถิติ 2) มาตรฐานสถิติที่ใช้ร่วมกันมากกว่า 1 หน่วยงาน/สาขาสถิติ เช่น อาชีพ ผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม/กิจกรรมทางเศรษฐกิจ 3) มาตรฐานสถิติที่ใช้เฉพาะหน่วยงาน/สาขาสถิติ เช่น โรค ยา ลักษณะความพิการ

รูปแบบ ได้แก่ การประเมินโดยหน่วยสถิติเอง (self-assessment) การประเมินโดยผู้ใช้สถิติ (user assessment) และการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ/องค์กรภายนอก (third-party assessor external audit)

- **การพัฒนาหน่วยสถิติ**

ในการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 มีหน่วยสถิติ (หน่วยงานระดับกรม) ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสถิติทางการจำนวนมากถึง 204 แห่ง การพัฒนาหน่วยสถิติจึงเป็นเรื่องท้าทายและเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ผลจากการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 ทำให้หน่วยสถิติสังกัดหน่วยงานต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่มีใช้หน่วยสถิติโดยตรง แต่มีหลายบทบาทหน้าที่รวมถึงการผลิตการรวบรวม และเผยแพร่ข้อมูล ได้ตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะหน่วยสถิติ และตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนากระบวนการและผลผลิตสถิติทางการให้สอดคล้องกับมาตรฐานและมีคุณภาพดีขึ้น รวมถึงการร่วมมือกับหน่วยสถิติอื่นๆ และสำนักงานสถิติแห่งชาติในการพัฒนาระบบสถิติของประเทศในระยะยาว

- **การพัฒนาการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงสถิติและการใช้ประโยชน์**

สำนักงานสถิติแห่งชาติได้พัฒนา “ระบบต้นแบบการบริหารจัดการสารสนเทศภาครัฐเพื่อการตัดสินใจ” ที่สนับสนุนการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่สอดคล้องกับกรอบมาตรฐาน TH e-GIF และ SDMX (Statistics Data and Metadata Exchange) ซึ่งเป็นกรอบมาตรฐานสากลในการแลกเปลี่ยนข้อมูลสถิติระหว่างหน่วยงานภาครัฐระบบต้นแบบนี้สนับสนุนการวิเคราะห์และจัดทำรายงานเสนอผู้บริหารในรูปแบบต่างๆ สำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดการชี้แจงและฝึกอบรมวิธีการนำข้อมูลสถิติและ metadata เข้าระบบให้หน่วยสถิติต่างๆ ทั้ง 21 สาขาแล้ว และอยู่ระหว่างการประสานงานเพื่อนำข้อมูลเข้าระบบ

### 3.2 สรุปปัญหาและข้อจำกัดสำคัญในการขับเคลื่อนแผนแม่บทระบบสถิติฯ ฉบับที่ 1

ภารกิจสำคัญประการหนึ่งของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 คือการแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคสำคัญที่พบในการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 เพื่อให้การดำเนินงานในระยะที่ 2 มีความก้าวหน้ารวดเร็วกว่าในระยะแรกการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 สรุปปัญหาอุปสรรคสำคัญได้ดังนี้

- แผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 มีความคาดหวังสูงเกินจริงโดยคาดหวังการขับเคลื่อนให้เห็นผลเป็นรูปธรรมพร้อมกันทั้งระบบสถิติซึ่งมีขอบเขตกว้างขวางมาก
- ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานต่างๆ ไม่เห็นภาพอนาคตของระบบสถิติของประเทศและทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการไม่เห็นความแตกต่างจาก

ระบบงานเดิม หน่วยสถิติเห็นว่าเป็นภาระเพิ่มขึ้นและซ้ำซ้อนกับงานที่หน่วยงาน  
ดำเนินการอยู่แล้ว ตลอดจนไม่ค่อยเห็นความเชื่อมโยงระหว่างสถิติที่หน่วยงานตนเอง  
จัดทำกับสถิติของหน่วยงานอื่นๆ จึงไม่เห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นอย่างชัดเจน

- หน่วยงานต่างๆ ให้ความสำคัญ เห็นประโยชน์ และให้ความร่วมมือในระดับที่แตกต่างกัน  
กระบวนการขับเคลื่อนที่ให้ความสำคัญกับการผลักดันสถิติทุกสาขาในจังหวัดเดียวกัน ทำ  
ให้กลุ่มสถิติสาขาที่มีความก้าวหน้ามากเห็นว่ากระบวนการนี้ล่าช้า ไม่เห็นผล ในขณะที่  
กลุ่มสถิติสาขาที่มีความก้าวหน้าน้อยเห็นว่าถูกเร่งรัดผลักดันมากไป
- คณะกรรมการและคณะกรรมการต่างๆ ที่แต่งตั้งมีขนาดใหญ่มาก ไม่สามารถ  
ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- สถิติทางการที่สำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันระบุมีจำนวนมากถึง  
3,652 รายการ ซึ่งเป็นจำนวนมากเกินกว่าที่จะสามารถบริหารจัดการให้ได้ผลเป็นรูปธรรม  
ในระยะเริ่มแรกของการพัฒนาระบบ
- การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อรองรับการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนสถิติระหว่าง  
หน่วยงานต่างๆ ล่าช้า และพบปัญหาอุปสรรคหลายด้าน
- บุคลากรส่วนใหญ่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติทั้งในส่วนกลางและจังหวัดต่างๆ มีสมรรถนะ  
สูงด้านการผลิตสถิติ แต่ยังขาดประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการระบบสถิติและการ  
บริหารจัดการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน
- การดำเนินงานแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 มีจุดเน้นที่ผู้ผลิตสถิติ มีลักษณะ supply-driven และ  
มีการดำเนินงานค่อนข้างน้อยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้สถิติ

## บทที่ 4

### ทิศทางการพัฒนาระบบสถิติของประเทศไทย

ในช่วงแผนแม่บทระบบสถิติของประเทศไทยฉบับที่ 1 การดำเนินงานมีความก้าวหน้าในด้านการจัดวางกลไกการทำงาน การพัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ และมีการจัดทำเครื่องมือต่างๆ เพื่อใช้ในการดำเนินงานในระยะต่อไปการพัฒนาระบบสถิติของประเทศไทยในระยะห้าปีข้างหน้าจึงควรให้ความสำคัญกับการผสมผสานการพัฒนาตามแนวทางที่ได้วางรากฐานไว้ และการริเริ่มแนวทางรูปแบบวิธีการใหม่ๆ เพื่อเพิ่มพลังและพลวัตการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบสถิติเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลง

สรุปทิศทางการพัฒนาระบบสถิติของประเทศไทยในระยะห้าปีข้างหน้าได้ดังนี้

- กำหนดทิศทางการพัฒนาระบบสถิติและสื่อสารกับหน่วยงานต่างๆ ให้ชัดเจน โดยทิศทางการพัฒนาระบบสถิติที่สอดคล้องกับสถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาของประเทศ และควรให้ความสำคัญกับประเด็นต่อไปนี้
  - ทดแทนสถิติจากการสำรวจด้วยสถิติจากข้อมูลการบริหารงาน<sup>21</sup> ของหน่วยงานต่างๆ เท่าที่จะทำได้ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติทำหน้าที่ส่งเสริมและประสานการ

<sup>21</sup>ข้อมูลการบริหารงานหมายถึงข้อมูลที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดเก็บจากการทำงานตามภารกิจหลักขององค์กร ซึ่งอาจมีหรือไม่ก็มีกฎหมายรองรับการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวก็ได้ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก สถิติจากข้อมูลการบริหารงานมีความสำคัญมากขึ้น เพราะมีต้นทุนการจัดเก็บต่ำกว่าข้อมูลจากการสำรวจ และครอบคลุมประชากรในวงกว้าง ปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศเอื้ออำนวยให้สามารถบริหารจัดการข้อมูลจากการบริหารงานได้สะดวกและมีประสิทธิภาพ ประเทศต่าง ๆ จึงมีความพยายามที่จะจัดทำและใช้ประโยชน์ข้อมูลการบริหารงานเพื่อทดแทนข้อมูลจากการสำรวจกันมากขึ้น โดยมีตัวอย่างกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย ได้แก่ เดนมาร์ก ฟินแลนด์ นอร์เวย์ และสวีเดน ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาสถิติจากข้อมูลการบริหารงานมากกว่าสี่ทศวรรษ จนปัจจุบันสถิติส่วนใหญ่ของประเทศเหล่านี้มาจากข้อมูลการบริหารงาน

ข้อมูลการบริหารงาน แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) ข้อมูลจากทะเบียนตัวอย่าง เช่น ทะเบียนราษฎร ทะเบียนยานยนต์ ทะเบียนธุรกิจ ทะเบียนผู้เสียภาษีอากร ทะเบียนผู้ประกันตน (ประกันสังคม) ทะเบียนโรงงานอุตสาหกรรม ทะเบียนผู้สูงอายุ ทะเบียนผู้พิการ เวชระเบียนผู้ป่วย เป็นต้น โดยทั่วไปหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูลทะเบียนมักมีกฎหมายรองรับการจัดเก็บข้อมูลดังกล่าว แต่บางกรณีก็ไม่มีกฎหมายรองรับลักษณะสำคัญของข้อมูลทะเบียนคือ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงเพียงบางส่วนของประชากรเท่านั้น หน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูลจะทำการปรับข้อมูลเฉพาะส่วน ไม่

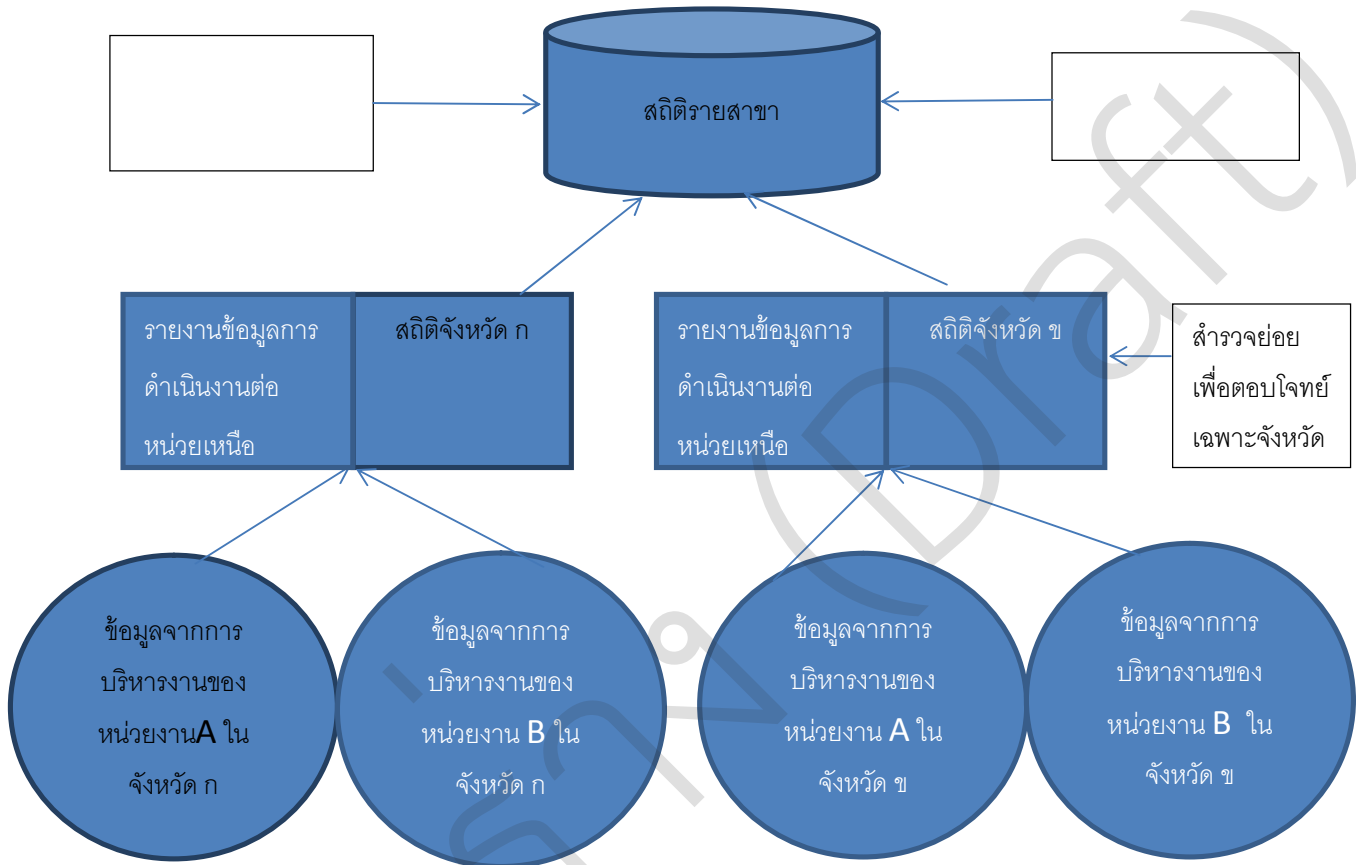


เชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อให้เกิดข้อมูลเชิงบูรณาการ

- ใช้สถิติจากการสำรวจเพิ่มเติมช่องว่างที่ไม่มีสถิติจากข้อมูลการบริหารงาน หรือสถิติจากข้อมูลการบริหารงานมีข้อมูลไม่เพียงพอต่อการใช้ประโยชน์ เช่น สถิติเกี่ยวกับประชากรกลุ่มชายขอบ - แรงงานนอกระบบกลุ่มต่าง ๆ ชุมชนแออัดรายได้น้อย แรงงานข้ามชาติ กลุ่มชาติพันธุ์ ฯลฯ
- เพิ่มความสำคัญกับสถิติเชิงพื้นที่ โดยให้จังหวัดเป็นจุดบูรณาการข้อมูลด้านต่าง ๆ ในพื้นที่เพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จังหวัด (บูรณาการแนวระนาบ) และเป็นจุดเชื่อมโยงจากระดับพื้นที่สู่ระดับประเทศ (บูรณาการแนวตั้ง)
- พัฒนาระบบการเชื่อมโยงสถิติระหว่างสาขาต่าง ๆ (แนวระนาบ) และเชื่อมโยงจากสถิติพื้นที่สู่สถิติจังหวัดและสถิติด้านสาขา (แนวตั้ง) และเพิ่มสมรรถนะสำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ประสานงานระบบสถิติของกระทรวงต่าง ๆ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้สามารถประสานงาน-เชื่อมโยงสถิติแนวระนาบและแนวตั้ง

ต้องประมวลข้อมูลใหม่ทั้งระบบข้อมูลทะเบียนเกี่ยวข้องกับประชากรและสังคมในวงกว้าง และเป็นแหล่งที่มาของสถิติจากข้อมูลการบริหารงานที่สำคัญ) **ข้อมูลการปฏิบัติงาน** เป็นข้อมูลที่หน่วยงานจัดเก็บเพื่อบันทึกการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน ซึ่งโดยทั่วไปมักไม่มีกฎหมายรองรับในการจัดเก็บข้อมูล เพราะข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่หน่วยงานไม่ต้องขอจากผู้อื่น ตัวอย่างเช่น จำนวนครั้งหรือความถี่ของการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานซึ่งอาจรวมผลของการดำเนินงานด้วย อาทิ ข้อมูลภาษีที่จัดเก็บจากสินค้านำเข้า-ส่งออก การตรวจโรงงาน การตรวจคุณภาพน้ำ การตรวจลักษณะอากาศและภูมิอากาศ การวัดปริมาณน้ำฝนการฉีดยากำจัดยุง การตั้งด่านตรวจจับความเร็ว การรับแจ้งความคดีต่างๆ การจับกุมหรือตักเตือนผู้กระทำความผิด การให้บริการสุขภาพแก่สตรีมีครรภ์ การฉีดวัคซีนเด็ก เป็นต้น

ภาพที่ 4.1 วิสัยทัศน์การผลิตข้อมูลสถิติของประเทศไทย



○ ให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงการใช้ประโยชน์กับการผลิตสถิติโดยแสวงหาแนวทาง/ช่องทาง/รูปแบบในการนำเสนอสถิติที่ผู้เข้าถึงได้ง่ายและใช้ประโยชน์ได้กว้างขวางขึ้น และผลักดันให้เกิดการแลกเปลี่ยนและทำงานร่วมกันระหว่างผู้ผลิตและผู้ใช้สถิติอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการผลิตสถิติในลักษณะ demand-driven

- บูรณาการและเชื่อมโยงกระบวนการบริหารจัดการระบบสถิติของประเทศไทยกับกระบวนการวางแผนและติดตามประเมินผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ขับเคลื่อนการพัฒนาสถิติในประเด็นที่เป็นแนวโน้ม/วาระการพัฒนาของชาติที่สำคัญ กล่าวคือใช้ development agenda ขับเคลื่อนสถิติรายสาขา

- สร้างภาคีความร่วมมือเพื่อพัฒนาสถิติระหว่างผู้ใช้-ผู้ผลิต-นักวิชาการ (ผู้ใช้ประโยชน์และนักวิชาการจะเป็นตัวแทน demand ที่จะชี้ช่องว่างที่ต้องการการพัฒนา) โดยควรเป็นความร่วมมือแบบต้นน้ำถึงปลายน้ำ (end-to-end) คือจากการจัดทำสถิติถึงการนำเสนอและใช้ประโยชน์สถิติ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม
    - ประเด็นสำคัญดังกล่าวจะเป็นจุดเชื่อมโยงให้เกิดการทำงานร่วมกันข้ามสาขาสถิติทำให้เกิดแรงขับเคลื่อนผลักดันให้หน่วยสถิติสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสร้างความสำเร็จในกรอบเวลาที่กำหนดไว้ร่วมกัน
    - การทำงานร่วมกันข้ามสาขาสถิติจะทำให้เกิดโจทย์การเชื่อมโยงข้อมูลที่หลากหลายเป็นตัวเร่งการพัฒนากระบวนการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลสถิติ
  - พัฒนาคุณภาพสถิติให้ได้มาตรฐานสากลอย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่อง
    - เนื่องจากปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ ได้กำหนดสถิติทางการไว้เป็นจำนวนมาก จึงควรกำหนดขอบเขตการพัฒนาคุณภาพสถิติไว้ที่สถิติที่สำคัญจำเป็นต่อการวางแผนและติดตามประเมินผลการพัฒนาระดับประเทศเป็นลำดับแรก
    - การพัฒนาคุณภาพมีขอบเขตการดำเนินงานกว้างขวางมาก จำเป็นต้องวางแผนดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้เกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรมเป็นระยะ ๆ
  - พัฒนา clearing house สำหรับดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติ
    - ปัจจุบันประเทศไทยไม่มี และควรมี clearing house สำหรับดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติ เพื่อให้มีกลไกระดับชาติในการประสานงานการติดตามตรวจสอบการจัดทำและการใช้ดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติ
    - ภารกิจดังกล่าวสามารถดำเนินการภายใต้การบริหารจัดการระบบสถิติของประเทศและจะเป็นการดำเนินการที่เกื้อกูลต่อระบบสถิติของประเทศด้วย เพราะดัชนีชี้วัดนานาชาติเป็นรูปแบบการนำเสนอสถิติไปใช้ประโยชน์ที่มีพลังและผลกระทบสูง
    - เนื่องจากดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติมักประกอบด้วยตัวชี้วัดหลายด้าน จึงอาจไม่สามารถดำเนินการได้ภายใต้การบริหารจัดการสถิติสาขาใดสาขาหนึ่ง ควรมีกลไกเฉพาะที่ดำเนินงานร่วมกับสถิติสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด

องค์ประกอบของแผนแม่บทระบบสถิติของประเทศ ฉบับที่ 2	
<b>วิสัยทัศน์:</b> ประเทศไทยมีระบบสถิติที่ทุกหน่วยงานร่วมกันขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดสถิติทางการที่ใช้ในการพัฒนาประเทศ	
<b>พันธกิจ:</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>● บริหารจัดการระบบสถิติของประเทศ</li> <li>● ส่งเสริมการผลิตข้อมูลสถิติที่ได้มาตรฐาน</li> <li>● ส่งเสริมการให้บริการข้อมูลสถิติ</li> </ul>	
ทิศทางการพัฒนา/ประเด็นยุทธศาสตร์	
<ul style="list-style-type: none"> <li>● การพัฒนาระบบสถิติของประเทศเพื่อสนับสนุนการวางแผนและติดตามผลการพัฒนาระดับประเทศ และระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด</li> <li>● การบูรณาการสถิติจากทะเบียนและสถิติจากการสำรวจและการเชื่อมโยงสถิติทั้งแนวนานและแนวตั้งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการให้บริการสถิติ</li> <li>● การพัฒนาคุณภาพสถิติให้ได้มาตรฐานสากล</li> <li>● การพัฒนา clearing house สำหรับดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติ</li> <li>● การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหน่วยสถิติและบุคลากรสถิติ</li> </ul>	
สถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนา	บริบทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและกระบวนการสารสนเทศภาครัฐ
<ul style="list-style-type: none"> <li>● การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ</li> <li>● การคุ้มครองทางสังคมและการพัฒนาสู่รัฐสวัสดิการ</li> <li>● การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน</li> <li>● การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</li> <li>● การกระจายอำนาจและการเติบโตของท้องถิ่น</li> <li>● ประเทศไทยจากมุมมองดัชนีชี้วัดนานาชาติที่สำคัญ</li> </ul> <p style="text-align: center;">ฯลฯ</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● ภาครัฐมีเป้าหมายที่จะขยายโครงข่ายโทรคมนาคมและอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงให้ครอบคลุมร้อยละ 80 และ 90 ของประชากรภายในปี 2558 และ 2564</li> <li>● ภาครัฐมีเป้าหมายที่จะให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ของรัฐแบบไร้ตะเข็บรอยต่อ (seamless) ระหว่างหน่วยงาน</li> <li>● ภาครัฐให้ความสำคัญลำดับสูงต่อการส่งเสริม Cloud Technology และ GovernmentService และประเทศไทยมีความก้าวหน้าด้านนี้อย่างรวดเร็ว</li> <li>● ภาครัฐส่งเสริมให้มีศูนย์อินเทอร์เน็ตชุมชนในพื้นที่ห่างไกลและชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศ</li> <li>● รัฐบาลประกาศนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลและมีแผนปรับโครงสร้างบทบาทภารกิจกระทรวง ICT และสำนักงานสถิติแห่งชาติ</li> </ul> <p style="text-align: center;">ฯลฯ</p>

<b>Architecture ของระบบสถิติของประเทศ</b>	
<ul style="list-style-type: none"> <li>● สถิติทางการ (Official Statistics – OS)– ประกอบด้วย สถิติรายสาขา (function-based) และสถิติเชิงพื้นที่ (areas-based)</li> <li>● หน่วยสถิติ (Statistical units) - ประกอบด้วยหน่วยผลิตสถิติ และบุคลากรที่รับผิดชอบการผลิตสถิติ</li> <li>● ระบบการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงสถิติแนวระนาบ (ระหว่างสถิติสาขาต่างๆ) และแนวตั้ง (ระหว่างสถิติรายสาขา และสถิติเชิงพื้นที่)</li> <li>● ระบบการนำเสนอสถิติเพื่อการวางแผนและติดตามผลการพัฒนา</li> </ul>	
<b>กลไกบริหารจัดการระบบสถิติ</b>	<b>ผู้จัดการระบบสถิติ</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>● องค์กรขับเคลื่อนการพัฒนาระดับชาติ</li> <li>● องค์กรขับเคลื่อนการพัฒนาระดับสาขา</li> <li>● องค์กรขับเคลื่อนการพัฒนาระดับพื้นที่ (จังหวัด และกลุ่มจังหวัด)</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>● ผู้จัดการระบบสถิติของประเทศ – สำนักงานสถิติแห่งชาติ</li> <li>● ผู้จัดการสถิติรายสาขา – หน่วยงานสังกัดกระทรวงที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตสถิติสาขานั้นๆ</li> <li>● ผู้จัดการระบบสถิติระดับจังหวัด – สำนักงานสถิติจังหวัด</li> </ul>
<b>ทิศทางการพัฒนา/ยุทธศาสตร์</b>	<b>ยุทธศาสตร์ย่อย</b>
1. การพัฒนาระบบสถิติของประเทศเพื่อสนับสนุนการวางแผนและติดตามผลการพัฒนาระดับประเทศและระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด	1.1 การพัฒนากลไกการบริหารจัดการระบบสถิติทุกระดับ
	1.2 การพัฒนาภาคีเครือข่ายเชิงนโยบายเพื่อบูรณาการการผลิตและใช้สถิติในกระบวนการวางแผนและติดตามผลการพัฒนา
2. การบูรณาการสถิติจากข้อมูลการบริหารงานและสถิติจากการสำรวจและการเชื่อมโยงสถิติทั้งแนวระนาบและแนวตั้งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการให้บริการสถิติ	2.1 การเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานของหน่วยงานต่างๆ
	2.2 การเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานและสถิติจากการสำรวจ
	2.3 การพัฒนาระบบการเชื่อมโยงสถิติระหว่างสาขาต่างๆ และการเชื่อมโยงจากสถิติพื้นที่สู่สถิติจังหวัดและสถิติรายสาขา
	2.4 การให้บริการสถิติที่สะดวกต่อการเข้าถึง เข้าใจ และใช้ประโยชน์
3. การพัฒนาคุณภาพสถิติให้ได้มาตรฐานสากล	3.1 การพัฒนาและส่งเสริมการใช้มาตรฐานสถิติ
	3.2 การประเมินคุณภาพสถิติ

4. การพัฒนา clearing house สำหรับดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติ	4.1 การพัฒนากลไกและกระบวนการดำเนินงานของ clearing house สำหรับดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบสถิติของประเทศ
5. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหน่วยสถิติและการส่งเสริมเส้นทางสายอาชีพของบุคลากรสถิติภาครัฐ	5.1 การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านสถิติของหน่วยสถิติต่างๆ ด้วยระบบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงาน
	5.2 การส่งเสริมเส้นทางสายอาชีพของบุคลากรสถิติภาครัฐ

## บทที่ 5

### ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสถิติ

บทนี้นำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสถิติ ซึ่งประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 5 ข้อ ยุทธศาสตร์ย่อย กลยุทธ์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด

#### 5.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาระบบสถิติของประเทศเพื่อสนับสนุนการวางแผนและติดตามผลการพัฒนาระดับประเทศ และระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

การขับเคลื่อนการพัฒนาระบบสถิติจะมีความก้าวหน้าและได้รับการสนับสนุนจากผู้กำหนดนโยบายและหน่วยงานต่างๆ หากสามารถแสดงประโยชน์ที่เกิดขึ้นให้ปรากฏได้อย่างชัดเจน การยึดโยงการพัฒนาระบบสถิติกับกระบวนการวางแผนและติดตามประเมินผลระดับประเทศ(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและนโยบายรัฐบาล) และระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด (ยุทธศาสตร์จังหวัดและกลุ่มจังหวัด) จะเป็นแรงขับเคลื่อนการพัฒนาระบบสถิติที่สำคัญยิ่ง

##### 5.1.1 การพัฒนากลไกการบริหารจัดการระบบสถิติทุกระดับ

กลไกการบริหารจัดการระบบสถิติทุกระดับเป็นหัวใจสำคัญของระบบสถิติของประเทศที่เป็นเอกภาพ แต่การขับเคลื่อนผลักดันกลไกการบริหารจัดการที่ประกอบด้วยหน่วยงานจำนวนมากภายใต้หลายสังกัดเป็นความท้าทายอย่างยิ่งของระบบราชการไทย จำเป็นต้องมีกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจนและใช้กลยุทธ์ที่หลากหลายและยืดหยุ่นเพื่อให้การบริหารระบบสถิติมีประสิทธิภาพมากขึ้น

หนึ่ง กลไกการบริหารจัดการระบบสถิติประกอบด้วยคณะกรรมการ/อนุกรรมการ 2 ประเภท ประเภทแรกได้แก่คณะกรรมการวิชาการ เช่น คณะกรรมการที่ปรึกษาวิชาการ คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานสถิติ ประเภทที่สองได้แก่คณะกรรมการอำนวยการ/ประสานงาน เช่น คณะกรรมการจัดระบบสถิติสามด้าน คณะอนุกรรมการสถิติรายสาขา และคณะกรรมการสถิติระดับจังหวัดคณะกรรมการสองประเภทนี้มีภารกิจคนละประเภท ควรทบทวนภารกิจและกระบวนการดำเนินงานมิให้ซ้ำซ้อนเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน และควรพยายามปรับลดขนาดกลไกการบริหารจัดการระบบสถิติทุกระดับ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

**เป้าหมาย:**มีกลไกการบริหารจัดการระบบสถิติตั้งแต่ระดับชาติถึงระดับจังหวัดที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกัน และมีเอกภาพ

#### แนวทางการดำเนินงาน:

- ทบทวนภารกิจและองค์ประกอบของคณะกรรมการ/อนุกรรมการชุดต่างๆ
- ออกแบบกระบวนการดำเนินงานของกลไกต่างๆ ให้เชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกันและให้มีรูปแบบการดำเนินงานที่หลากหลายเพื่อเปิดโอกาสให้องคกรพพต่างๆ ขับเคลื่อนงานตามโอกาสและจังหวะที่เหมาะสม

#### ตัวชี้วัด:

- มีการทบทวนภารกิจและองค์ประกอบของกลไกการบริหารระบบสถิติ (คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการต่างๆ) (ภายใน 1 ปี)
- กลไกการบริหารระบบสถิติมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

#### 5.1.2 การพัฒนาภาคีเครือข่ายเชิงนโยบายเพื่อบูรณาการการผลิตและใช้สถิติในกระบวนการวางแผนและติดตามผลการพัฒนา

การปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องระหว่างหน่วยงานด้านนโยบายและหน่วยงานด้านสถิติจะช่วยลดช่องว่างในการผลิตสถิติ ทำให้การผลิตสถิติสอดคล้องกับความต้องการใช้ประโยชน์ และทำให้การลงทุนผลิตสถิติมีความคุ้มค่ามากขึ้น การปรึกษาหารือดังกล่าวควรดำเนินการในรูปภาคีเครือข่ายเชิงนโยบายที่ประสานงานกันอย่างต่อเนื่องและครบวงจรตั้งแต่การวางแผนถึงการติดตามประเมินผล และตั้งแต่การผลิตสถิติถึงการใช้ประโยชน์สถิติในระดับนโยบาย

**เป้าหมาย:** มีภาคีเครือข่ายเชิงนโยบายและกระบวนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการผลิตและการใช้ประโยชน์สถิติในการวางแผนและติดตามผลการพัฒนาในระดับประเทศ

#### แนวทางการดำเนินงาน:

- พัฒนาภาคีเครือข่ายสถิติเพื่อสนับสนุนการประเมินผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและกำหนดให้การสนับสนุนการประเมินผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นจุดเน้นของการพัฒนาสถิติทางการรายสาขา
- พัฒนาภาคีเครือข่ายเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการผลิตและการใช้ประโยชน์สถิติในการวางแผนและติดตามผลการพัฒนาตามประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในห้าปีข้างหน้า อาทิ สังคมสูงอายุ การสร้างความเป็นธรรมในสังคม เศรษฐกิจดิจิทัล การพัฒนาจังหวัดชายแดน



## ตัวชี้วัด:

- มีภาคีเครือข่ายเชิงนโยบายและกระบวนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการผลิตและการใช้ประโยชน์สถิติเพื่อสนับสนุนการวางแผนและติดตามผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ภายใน 2 ปี)
- มีภาคีเครือข่ายเชิงนโยบายและกระบวนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการผลิตและการใช้ประโยชน์สถิติเพื่อสนับสนุนการวางแผนและติดตามผลการพัฒนาตามประเด็นการพัฒนาที่สำคัญในห้าปีข้างหน้าอย่างน้อย 5 เครือข่าย (ภายใน 5 ปี)
- ภาคีเครือข่ายข้างต้นประกอบด้วยหน่วยงานด้านสถิติและหน่วยงานด้านนโยบายที่มีการดำเนินงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

## 5.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบูรณาการสถิติจากข้อมูลการบริหารงานและสถิติจากการสำรวจและการเชื่อมโยงสถิติทั้งแนวระนาบและแนวตั้งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการให้บริการสถิติ

ปัจจุบันสถิติส่วนใหญ่เป็นสถิติจากข้อมูลการบริหารงานซึ่งหน่วยงานต่างๆ จัดเก็บในการดำเนินงาน มีเพียงสำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยงานไม่กี่แห่งที่จัดทำสถิติจากการสำรวจ สถิติทั้งสองประเภทมีข้อดีและข้อด้อยแตกต่างกัน การบูรณาการสถิติสองแหล่งนี้จะเพิ่มโอกาสการใช้ประโยชน์สถิติ ทำให้ประเทศไทยมีสถิติที่ครอบคลุม ทันการณ์ และทำให้การลงทุนด้านสถิติมีความคุ้มค่ามากขึ้น

### 5.2.1 การเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานของหน่วยงานต่าง ๆ

หน่วยงานจำนวนมากจัดเก็บข้อมูลบางส่วนจากประชาชนผ่านระบบทะเบียน และบางส่วนจากการดำเนินงานตามภารกิจ หน่วยงานเหล่านี้ประมวลผลบางส่วนของข้อมูลที่จัดเก็บให้เป็นสถิติเพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะเรื่อง หากสถิติเหล่านี้เชื่อมโยงกันก็จะทำให้เกิดข้อมูลและมุมมองการพัฒนาที่ครอบคลุมและเชื่อมโยงกันมากขึ้น นอกจากนี้ส่วนหนึ่งของข้อมูลที่จัดเก็บยังมิได้ถูกประมวลผลมาใช้ประโยชน์ หากประมวลผลและเชื่อมโยงกันก็จะเกิดการใช้ประโยชน์ที่กว้างขวางและคุ้มค่ามากขึ้น ปัจจุบันมีหน่วยงานบางแห่งที่เชื่อมโยงและบูรณาการสถิติจากข้อมูลการบริหารงานซึ่งกันและกัน แต่ยังคงอยู่ในวงจำกัด ระบบสถิติของประเทศควรสนับสนุนการขยายการเชื่อมโยงและบูรณาการสถิติจากข้อมูลการบริหารงานให้กว้างขวางขึ้นโดยลำดับ

**เป้าหมาย:**มีการศึกษาประสบการณ์การเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพื่อใช้เป็นองค์ความรู้ในการสนับสนุนการขยายการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานในวงกว้าง

#### แนวทางการดำเนินงาน:

- ศึกษาตัวอย่างโอกาส ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานของหน่วยงานต่างๆ
- พัฒนาสำนักงานสถิติแห่งชาติให้มีความพร้อมในการประสานงานและสนับสนุนการเชื่อมโยงสถิติระหว่างหน่วยงาน (การพัฒนาด้านการบริหารจัดการและเทคโนโลยีสารสนเทศ)
- พัฒนารูปแบบต่างๆ ในการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานระหว่างหน่วยงานและสนับสนุนการเชื่อมโยงระบบสถิติจากข้อมูลการบริหารงานระหว่างหน่วยงาน
- ขยายการเชื่อมโยงและบูรณาการสถิติจากข้อมูลการบริหารงานให้กว้างขวางและส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์ข้อมูลมากขึ้น

#### ตัวชี้วัด:

- มีการถอดบทเรียนตัวอย่างการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานระหว่างหน่วยงาน (ภายใน 2 ปี)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติมีความพร้อมที่จะส่งเสริมสนับสนุนการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานระหว่างหน่วยงาน (ภายใน 3ปี)
- มีตัวอย่างการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานระหว่างหน่วยงานโดยการประสานงานและการสนับสนุนของสำนักงานสถิติแห่งชาติอย่างน้อย 2 ตัวอย่าง (ภายใน 5 ปี)

#### 5.2.2 การเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานและสถิติจากการสำรวจ

สถิติจากข้อมูลการบริหารงานและสถิติจากการสำรวจมีข้อดีข้อด้อยแตกต่างกัน สถิติจากข้อมูลการบริหารงานมักมีความครอบคลุมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ และในกรณีที่มีการเคลื่อนไหวสูง และมีการปรับให้ทันสมัยแบบ real time ก็จะมีความทันการณ์กว่าสถิติจากการสำรวจ สถิติจากการสำรวจต้องใช้เวลาในการจัดทำ จึงไม่มีโอกาสที่จะทันการณ์แบบ real time แต่ส่วนใหญ่มีระเบียบวิธีการจัดเก็บที่เป็นระบบ ครอบคลุมข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้มากกว่า สถิติทั้งสองประเภทสามารถสนับสนุนและอุดช่องว่างซึ่งกันและกันและในระยะยาวควรพยายามใช้สถิติจากข้อมูลการบริหารงานทดแทนสถิติจากการสำรวจซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงและปัจจุบันมีปัญหาอุปสรรคในการจัดเก็บข้อมูลให้ครอบคลุม

**เป้าหมาย:** มีการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลจากการบริหารงานกับสถิติจากการสำรวจเพื่อขยายการใช้ประโยชน์และเพิ่มความคุ้มค่าในการลงทุนด้านสถิติ

#### แนวทางการดำเนินงาน:

- ศึกษาโอกาส ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการดำเนินการเพื่อสนับสนุนการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานกับสถิติจากการสำรวจของหน่วยงานต่างๆ
- พัฒนาลำดับงานสถิติแห่งชาติให้มีความพร้อมในการประสานงานและสนับสนุนการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานและสถิติจากการสำรวจ (การพัฒนาด้านการบริหารจัดการและเทคนิควิธีสถิติ)
- พัฒนารูปแบบต่างๆ ในการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานและสถิติจากการสำรวจ

#### ตัวชี้วัด:

- สำนักงานสถิติแห่งชาติมีความพร้อมในการประสานงานและสนับสนุนการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานกับสถิติจากการสำรวจ (ภายใน 2 ปี)
- มีตัวอย่างการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานและสถิติจากการสำรวจอย่างน้อย 3 ตัวอย่าง (ภายใน 5 ปี)

#### 5.2.3 การพัฒนาระบบการเชื่อมโยงสถิติระหว่างสาขาต่างๆ และการเชื่อมโยงจากสถิติพื้นที่สู่สถิติจังหวัดและสถิติรายสาขา

ระบบสถิติของประเทศควรเชื่อมโยงกันทั้งในแนวระนาบ (สาขาต่างๆ) และแนวดิ่ง (ระดับพื้นที่ ระดับจังหวัด และสาขาต่างๆ ในระดับชาติ) ปัจจุบันสำนักงานสถิติแห่งชาติได้พัฒนาระบบการเชื่อมโยงสถิติแนวระนาบแล้วส่วนการเชื่อมโยงแนวดิ่งยังเป็นเรื่องที่บางหน่วยงานดำเนินการเอง แต่การบูรณาการสถิติดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับระบบสถิติของประเทศที่ส่วนใหญ่เป็นสถิติจากทะเบียนที่จัดเก็บจากพื้นที่ ระบบที่บูรณาการแต่สามารถจำแนกสถิติในระดับต่างๆ จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและประเมินผลการพัฒนาโดยหน่วยงานทุกระดับ ทั้งนี้จำเป็นต้องมีการออกแบบระบบการเชื่อมโยงทั้งในด้านการบริหารจัดการ โครงสร้างสถิติ และด้านเทคนิค

**เป้าหมาย:** ชุดข้อมูลสถิติที่ตอบโจทย์ประเด็นการพัฒนาสำคัญของประเทศที่จัดเก็บโดยหน่วยงานต่างๆ ในระดับจังหวัดได้รับการเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบสถิติรายสาขาและมีการใช้ประโยชน์เชิงนโยบายระดับชาติ

#### แนวทางการดำเนินงาน:

- ออกแบบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารจัดการ และโครงสร้างสถิติเพื่อรองรับการเชื่อมโยงสถิติทั้งแนวระนาบและแนวดิ่ง
- ประสานงานกับหน่วยงานด้านนโยบายเพื่อกำหนดชุดข้อมูลสถิติที่ตอบโจทย์ประเด็นการพัฒนาสำคัญของประเทศและสนับสนุนให้จังหวัดต่างๆ จัดทำข้อมูลและเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบสถิติเชิงบูรณาการเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของหน่วยงานด้านนโยบาย

#### ตัวชี้วัด:

- มีการออกแบบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารจัดการ และโครงสร้างสถิติเพื่อรองรับการเชื่อมโยงสถิติทั้งแนวระนาบและแนวดิ่ง (ภายใน 2 ปี)
- มีชุดข้อมูลสถิติที่ตอบโจทย์ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญของประเทศที่ได้รับการเชื่อมโยงบูรณาการทั้งแนวระนาบและแนวดิ่งอย่างน้อย 5 ชุด (ภายใน 5 ปี)

#### 5.2.4 การให้บริการสถิติที่สะดวกต่อการเข้าถึง เข้าใจ และใช้ประโยชน์

สังคมสารสนเทศและการส่งเสริมธรรมาภิบาลผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐต่างๆ นำเสนอข้อมูลสถิติที่หน่วยงานจัดทำขึ้น โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่ครอบคลุมทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน ประชาชน และหน่วยงาน/องค์กรต่างประเทศ ข้อมูลสถิติที่หน่วยงานภาครัฐผลิตจะเป็นที่สนใจและใช้ประโยชน์มากที่สุดโดยรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ เพราะส่วนใหญ่เป็นข้อมูลสถิติที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ติดตามสถานการณ์การพัฒนา กำหนดนโยบาย ดำเนินงานและติดตามผลการพัฒนา อย่างไรก็ตามข้อมูลเหล่านี้มักไม่ได้รับการนำเสนอในรูปแบบที่เข้าถึงเข้าใจ และใช้ประโยชน์ได้สะดวก ข้อมูลสถิติจำนวนมากจึงไม่ได้ถูกใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า

ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีความก้าวหน้ามาก สามารถใช้จัดการและนำเสนอข้อมูลสถิติหลากหลายรูปแบบได้ในเวลาอันสั้น ซึ่งน่าจะส่งผลให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงสถิติได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการจกระบบการนำเสนอสถิติที่จะเสริมสร้างความเข้าใจและการใช้ประโยชน์ได้มากที่สุดต้องการการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ผลิตสถิติและผู้ใช้ประโยชน์

**เป้าหมาย:** การให้บริการสถิติผ่านระบบนำเสนอสถิติที่สะดวกต่อการเข้าถึง เข้าใจ และใช้ประโยชน์โดยกลุ่มเป้าหมายต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐซึ่งเป็นผู้ใช้ประโยชน์หลัก

#### แนวทางการดำเนินงาน:

- พัฒนาระบบการนำเสนอสถิติที่เหมาะสมกับระบบสถิติของประเทศ และสะดวกต่อการเข้าถึง เข้าใจ และใช้ประโยชน์

- จัดการปรึกษาหารือระหว่างกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้สถิติประเภทต่างๆ กับหน่วยสถิติเป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอสถิติให้ตรงตามความต้องการใช้ประโยชน์

**ตัวชี้วัด:**

- มีระบบการนำเสนอสถิติที่สามารถจัดการข้อมูลสถิตินำเข้าปริมาณมากที่อยู่ในรูปแบบที่แตกต่างกัน และสามารถนำเสนอสถิติในหลากหลายรูปแบบ (ภายใน 2 ปี)
- กลุ่มเป้าหมายผู้ใช้สถิติประเภทต่างๆ มีความพึงพอใจมากขึ้น (ภายใน 5 ปี)

### 5.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพสถิติให้ได้มาตรฐานสากล

การพัฒนาคุณภาพสถิติให้ได้มาตรฐานสากลเป็นประเด็นที่มีความสำคัญและเป็นความท้าทายอย่างยิ่งของระบบสถิติของประเทศไทย แนวทางการพัฒนาที่จะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพสถิติในวงกว้างได้แก่การส่งเสริมให้หน่วยสถิติต่างๆ พัฒนามาตรฐานสถิติที่กำหนด และให้มีการประเมินคุณภาพสถิติอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทราบปัญหาและความก้าวหน้าที่เกิดขึ้น

#### 5.3.1 การพัฒนาและส่งเสริมการใช้มาตรฐานสถิติ

มาตรฐานสถิติเปรียบเสมือน “โครงสร้างหลัก” ของการผลิตสถิติเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน การใช้มาตรฐานสถิติเดียวกันจะทำให้สถิติที่ผลิตโดยหน่วยงานต่างๆ สามารถแลกเปลี่ยนเชื่อมโยง และเปรียบเทียบกันได้ ปัจจุบันคณะกรรมการจัดระบบสถิติ 3 ด้านได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการกำหนดมาตรฐานสถิติ และสำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดทำ (ร่าง) แผนพัฒนามาตรฐานสถิติประเทศไทย พ.ศ. 2557-2561 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้มาตรฐานสถิติไว้แล้ว

**เป้าหมาย:** มีการพัฒนามาตรฐานสถิติที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลเพื่อใช้ผลิตสถิติทางการ และหน่วยสถิติผลิตสถิติที่สอดคล้องกับมาตรฐานสถิติ

**แนวทางการดำเนินงาน:**

- พัฒนาระบบและกลไกและส่งเสริมการผลิตมาตรฐานสถิติประเทศไทย
- พัฒนาศักยภาพบุคลากรหน่วยสถิติให้มีความรู้ด้านมาตรฐานสถิติ
- ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยสถิติผลิตสถิติที่สอดคล้องกับมาตรฐานสถิติ โดยให้ความสำคัญสูงสุดกับสถิติที่ใช้วางแผนและติดตามผลการพัฒนาระดับชาติ

**ตัวชี้วัด:**

- มีการผลิตมาตรฐานสถิติอย่างน้อย 8 เรื่อง(ภายใน 5 ปี)

- บุคลากรหน่วยสถิติต่างๆ มีความรู้ความเข้าใจด้านมาตรฐานสถิติ

### 5.3.2 การประเมินคุณภาพสถิติ

การประเมินคุณภาพสถิติเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการคุณภาพสถิติทางการ ปัจจุบันสำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดทำ (ร่าง) กรอบการประเมินคุณภาพข้อมูลเพื่อการจัดการคุณภาพสถิติทางการประเทศไทย (Quality Assessment Framework for Thailand Statistical System) ซึ่งเป็นไปตามหลักปฏิบัติสำหรับการจัดการคุณภาพการผลิตสถิติทางการของประเทศไทย (Thailand Code of Practice) 14 ประการ กรอบการประเมินคุณภาพฯ ดังกล่าวระบุวิธีปฏิบัติระดับองค์กรและระดับการผลิตสถิติทางการซึ่งจะเอื้ออำนวยให้เกิดการประเมินคุณภาพด้วยตัวชี้วัดที่เป็นมาตรฐาน โดยได้จำแนกการประเมินคุณภาพสถิติทางการเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การประเมินโดยหน่วยสถิติเอง การประเมินโดยผู้ใช้สถิติ และการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ/องค์กรภายนอก

เป้าหมาย: มีการประเมินคุณภาพสถิติโดยผู้ผลิตและผู้ใช้สถิติ

แนวทางการดำเนินงาน:

- หน่วยสถิติใช้กรอบการประเมินคุณภาพข้อมูลเพื่อการจัดการคุณภาพสถิติทางการประเทศไทย ประเมินคุณภาพสถิติที่หน่วยงานผลิต
- ประสานงานให้ผู้ใช้สถิติใช้กรอบการประเมินคุณภาพข้อมูลเพื่อการจัดการคุณภาพสถิติทางการประเทศไทย ประเมินคุณภาพสถิติที่หน่วยสถิติผลิต
- เตรียมการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพสถิติโดยผู้เชี่ยวชาญ/องค์กรภายนอก

ตัวชี้วัด:

- ร้อยละ 60 ของหน่วยสถิติประเมินคุณภาพสถิติที่หน่วยงานผลิต (ภายใน 2 ปี)
- ร้อยละ 40 ของหน่วยสถิติมีการประเมินคุณภาพสถิติโดยผู้ใช้สถิติ (ภายใน 3 ปี)
- มีการเตรียมการเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพสถิติโดยผู้เชี่ยวชาญ/องค์กรภายนอก (ภายใน 5 ปี)

### 5.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนา clearing house สำหรับดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติ

ปัจจุบันประเทศไทยไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบในการประสานจัดทำดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติ (clearing house) บ่อยครั้งผลการจัดลำดับของประเทศไทยอยู่ในลำดับต่ำ เกิดข้อโต้แย้งในสังคม โดยไม่มีหน่วยงานใดรับผิดชอบติดตามตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลสถิติที่สถาบันจัดอันดับนานาชาติ นำไปใช้ ระบบสถิติของประเทศจำเป็นต้องสร้างความมั่นใจในการนำข้อมูลไปจัดทำและเผยแพร่ข้อมูล

ดัชนีชี้วัดเหล่านี้ จึงต้องพัฒนากลไกและกระบวนการดำเนินงานของ clearing house เพื่อติดตาม ตรวจสอบข้อมูลที่น่าไปใช้ในการจัดทำดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

#### 5.4.1 การพัฒนากลไกและกระบวนการดำเนินงานของ clearing house สำหรับดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบสถิติของประเทศ

ดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติมักประกอบด้วยตัวชี้วัดหลายด้าน และมีการใช้ข้อมูลจากหลายสาขา หลายแหล่งข้อมูล อาทิ ข้อมูลจากองค์กรภาครัฐ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักธุรกิจ นักลงทุน จึงไม่สามารถดำเนินการได้ภายใต้การบริหารจัดการสถิติสาขาใดสาขาหนึ่ง จำเป็นต้องมีกลไกเฉพาะที่ดำเนินงานร่วมกับสถิติสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดเพื่อให้มีการติดตามตรวจสอบข้อมูลที่น่าไปใช้ในการจัดทำดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติอย่างเป็นระบบ เนื่องจากดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติเป็นรูปแบบการนำข้อมูลสถิติไปใช้ประโยชน์ที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และ โอกาสการดำเนินการค้าการลงทุนของประเทศ

**เป้าหมาย:** มีกลไกและกระบวนการทำงานร่วมกับหน่วยงานเจ้าของข้อมูลในการติดตามตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องจัดทำดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติที่น่าไปใช้

**แนวทางการดำเนินงาน:**

- ศึกษาข้อมูลตัวชี้วัดที่นำมาใช้จัดทำดัชนีระดับนานาชาติ และตรวจสอบความถูกต้องทันสมัยของข้อมูลของประเทศไทยที่องค์กรจัดทำดัชนีชี้วัดนำไปใช้
- พัฒนาระบบการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบข้อมูล เพื่อติดตามตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องจัดทำดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติที่น่าไปใช้อย่างต่อเนื่อง

**ตัวชี้วัด:**

- มีกลไกและกระบวนการประสานการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- มีการติดตามตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องจัดทำดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติที่น่าไปใช้อย่างน้อย 2 ดัชนี

#### 5.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหน่วยสถิติด้วยระบบมาตรฐาน สมรรถนะวิชาชีพ และการส่งเสริมเส้นทางสายอาชีพของบุคลากรสถิติภาครัฐ

หน่วยสถิติที่สังกัดกระทรวงและกรมต่างๆ มีจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่มิใช่หน่วยสถิติโดยตรง จึงมีหลายบทบาทหน้าที่รวมถึงการผลิต การรวบรวม และเผยแพร่ข้อมูล อย่างไรก็ตามการจัดทำข้อมูลสถิติเป็นเพียงการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนภารกิจหลักของหน่วยงานเท่านั้น

บุคลากรในหน่วยสถิติไม่มีเส้นทางอาชีพ (career path) ไปสู่ตำแหน่งสูงสุดขององค์กร ตำแหน่งสูงสุดของสายอาชีพของบุคลากรด้านสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศคือผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบุคลากรที่มีความรู้ด้านเทคโนโลยีมากกว่าด้านสถิติ

บุคลากรของหน่วยสถิติส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิด้านสถิติ หรือเทคโนโลยีสารสนเทศ จำเป็นต้องเรียนรู้ด้วยตนเองจากเพื่อนร่วมงานและจากกระบวนการทำงาน มีการโยกย้ายหมุนเวียนออกจากหน่วยสถิติเพื่อไปสู่ตำแหน่งที่เป็นเส้นทางอาชีพหลักของกระทรวงและกรมส่งผลให้หน่วยสถิติขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและการทำงานไม่ต่อเนื่อง

หน่วยสถิติในองค์กรภาครัฐมักได้รับการจัดสรรงบประมาณและการพัฒนาบุคลากรน้อยกว่า ส่วนงานหลักขององค์กร อีกทั้งยังขาดกลไกการพัฒนาหน่วยสถิติและบุคลากรที่ทำงานด้านสถิติอย่างเป็นระบบ หน่วยสถิติในแต่ละกระทรวง กรม จึงไม่มีความเข้มแข็งในการผลิตสถิติที่ได้มาตรฐานและการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการวางแผน ติดตามประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานและประเทศ

ปัจจุบันข้อมูลสารสนเทศทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัดมีบทบาทสำคัญในการกำหนดยุทธศาสตร์และการติดตามผลการพัฒนาประเทศ การพัฒนาจังหวัด และกลุ่มจังหวัด อีกทั้งทิศทางการพัฒนาสถิติของประเทศก็จะปรับเปลี่ยนจากสถิติที่ได้จากการสำรวจไปเป็นสถิติจากข้อมูลการบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ มากขึ้น โดยจะมีการเชื่อมโยงและบูรณาการสถิติจากข้อมูลการบริหารงานซึ่งต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ด้านสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นการพัฒนาหน่วยสถิติและการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรด้านสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยสถิติต่าง ๆ ให้มีความเป็นมืออาชีพเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

#### **5.5.1 การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านสถิติของหน่วยสถิติต่าง ๆ ด้วยระบบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงาน**

เนื่องจากการบริหารจัดการระบบสถิติประเทศไทยเพิ่งเริ่มดำเนินการในช่วงแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 ปัจจุบันสำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยสถิติต่าง ๆ จึงมีบุคลากรที่มีสมรรถนะและประสบการณ์ด้านนี้จำนวนจำกัด และการที่ระบบการบริหารจัดการสถิติประเทศไทยอยู่ในระยะแรกเริ่มพัฒนา มีการทดลองและปรับเปลี่ยนแนวทางรูปแบบวิธีการตลอดเวลา ก็ยิ่งทำให้ต้องพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการบริหารจัดการระบบสถิติ การผลิตสถิติ การนำเสนอและการให้บริการสถิติ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ในการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านสถิติให้มีขีดความสามารถดังกล่าว จำเป็นต้องศึกษาปัญหา ข้อจำกัดและลักษณะงานของหน่วยสถิติแต่ละแห่ง เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสมกับภารกิจของบุคลากรและหน่วยงาน



**เป้าหมาย:**บุคลากรด้านสถิติของหน่วยงานภาครัฐมีสมรรถนะด้านการบริหารจัดการระบบสถิติ การผลิตสถิติ การนำเสนอและการให้บริการสถิติ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับงานของหน่วยสถิตินั้นๆ

**แนวทางการดำเนินงาน:**

- จัดทำมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงาน (Job Competency Profile) ของบุคลากรด้านสถิติของบุคลากรสังกัดหน่วยสถิติต่างๆ
- จัดให้มีการสำรวจสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงาน (Job Competency Profile) ของบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านสถิติในหน่วยสถิติต่างๆ เพื่อวิเคราะห์ช่องว่างความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการระบบสถิติ การผลิตสถิติ การนำเสนอและการให้บริการสถิติ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นมาตรฐาน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงานของหน่วยสถิตินั้นๆ
- จัดทำระบบและดำเนินการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านสถิติของหน่วยสถิติ เช่น จัดฝึกอบรม ฯลฯ โดยกำหนดให้มีระดับความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการระบบสถิติ การผลิตสถิติ การนำเสนอและการให้บริการสถิติ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นมาตรฐาน และมีการออกวุฒิบัตรรับรองให้แก่บุคลากรที่ผ่านการพัฒนาสมรรถนะแต่ละระดับ

**ตัวชี้วัด:**

- มีมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงาน (Job Competency Profile) ของบุคลากรด้านสถิติ(ภายใน 1 ปี)
- มีระบบการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรด้านสถิติของหน่วยงานภาครัฐให้เหมาะสมกับงานของหน่วยสถิติอย่างน้อยจำนวน 50 หน่วยสถิติ(ภายใน 3 ปี)
- มีบุคลากรผ่านการพัฒนาสมรรถนะจากหน่วยสถิติต่างๆ อย่างน้อยจำนวน30 หน่วยสถิติ (ภายใน 5 ปี)

### **5.5.2 การส่งเสริมเส้นทางสายอาชีพของบุคลากรสถิติภาครัฐ**

การส่งเสริมเส้นทางสายอาชีพของบุคลากรสถิติภาครัฐให้มีความก้าวหน้าในหน่วยงาน โดยการสร้างระบบสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงาน (Job Competency) ให้แก่บุคลากรด้านสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความต้องการบุคลากรที่มีระดับความรู้ความสามารถของหน่วยสถิติต่างๆ จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาตลาดแรงงานด้านสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศ ช่วยให้ผู้บุคลากรสามารถโอนย้ายไปเติบโตยังหน่วยสถิติที่เหมาะสมกับสมรรถนะวิชาชีพ

**เป้าหมาย:**มีระบบสนับสนุนบุคลากรภาครัฐให้มีสมรรถนะวิชาชีพตำแหน่งงานด้านสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับงานของหน่วยสถิติ และมีความก้าวหน้าในสายอาชีพ

**แนวทางการดำเนินงาน:**

- ทารื้อกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงานด้านสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากร
- ส่งเสริมการไหลเวียนข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งงานว่าง และระดับสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงาน (Job Competency Profile) ของบุคลากรด้านสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศที่หน่วยงานต่างๆที่ต้องการเปิดรับเพื่อสนับสนุนให้บุคลากรด้านสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศมีโอกาสโอนย้ายไปเติบโตยังหน่วยสถิติที่มีความเหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถ

**ตัวชี้วัด:**

- หน่วยงานต่างๆ ใช้ระบบสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงาน (Job Competency Profile) ประกอบการพิจารณา เลื่อนขั้น หรือโอนย้ายบุคลากรด้านสถิติ (และเทคโนโลยีสารสนเทศ) (ภายใน 5 ปี)

## บทที่ 6

### แผนปฏิบัติการ

บทนี้นำเสนอโครงการ/งาน เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสถิติ 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

#### 6.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาระบบสถิติของประเทศเพื่อสนับสนุนการวางแผนและติดตามผลการพัฒนาระดับประเทศและระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด

##### 6.1.1 การพัฒนากลไกการบริหารจัดการระบบสถิติทุกระดับ

###### (1) งานปรับปรุงภารกิจและองค์ประกอบของกลไกบริหารระบบสถิติ

ผู้รับผิดชอบโครงการ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

หลักการและวัตถุประสงค์: กลไกการบริหารจัดการระบบสถิติทุกระดับเป็นหัวใจสำคัญของระบบสถิติของประเทศการบริหารจัดการที่ผ่านมามีอุปสรรคในการขับเคลื่อนงานให้บรรลุตามเป้าหมาย จำเป็นต้องปรับปรุงองค์ประกอบ ภารกิจ/กรอบการดำเนินงานให้ชัดเจน มีแนวทาง/กระบวนการทำงานที่หลากหลาย ยืดหยุ่น สามารถเชื่อมโยงสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อให้การบริหารระบบสถิติมีประสิทธิภาพมากขึ้น

แนวทางการดำเนินงาน:

- ทบทวนภารกิจและองค์ประกอบของคณะกรรมการ/อนุกรรมการชุดต่างๆ
- ออกแบบกระบวนการดำเนินงานของกลไกต่างๆ ให้เชื่อมโยงและสนับสนุนซึ่งกันและกันและให้มีรูปแบบการดำเนินงานที่หลากหลายเพื่อเปิดโอกาสให้องคัพพยพต่างๆ ขับเคลื่อนงานตามโอกาสและจังหวะที่เหมาะสม

ระยะเวลา: 2559

งบประมาณ: งบประมาณงาน และเบี้ยประชุม

##### 6.1.2 การพัฒนาภาคีเครือข่ายเชิงนโยบายเพื่อบูรณาการการผลิตและใช้สถิติในกระบวนการวางแผนและติดตามผลการพัฒนา

###### (1) โครงการพัฒนาภาคีเครือข่ายเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการผลิตและการใช้ประโยชน์สถิติครบวงจร

ผู้รับผิดชอบโครงการ: สำนักงานสถิติแห่งชาติสำนักงานคณะกรรมการ  
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยสถิติ

หลักการและวัตถุประสงค์: หน่วยงานด้านนโยบายและหน่วยงานด้านสถิติ  
จำเป็นต้องประสานงานกันอย่างต่อเนื่องและครบวงจรตั้งแต่การวางแผนถึงการ  
ติดตามประเมินผล และตั้งแต่การผลิตสถิติถึงการใช้ประโยชน์สถิติ เพื่อให้การ  
ผลิตสถิติสอดคล้องกับความต้องการใช้ ทำให้การลงทุนผลิตสถิติมีความคุ้มค่า  
มากขึ้นทั้งสถิติเพื่อสนับสนุนการวางแผนและติดตามประเมินผลการพัฒนาตาม  
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสถิติเพื่อการวางแผนและติดตามผล  
การพัฒนาตามประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ

แนวทางการดำเนินงาน:

- พัฒนาภาคีเครือข่ายสถิติเพื่อสนับสนุนการประเมินผลการพัฒนาตาม  
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยกำหนดให้การสนับสนุนการ  
ประเมินผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็น  
จุดเน้นของการพัฒนาสถิติทางการรายสาขา
- พัฒนาภาคีเครือข่ายเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการผลิตและการใช้ประโยชน์  
สถิติในการวางแผนและติดตามผลการพัฒนาตามประเด็นการพัฒนาที่  
สำคัญในห้าปีข้างหน้า อาทิ สังคมสูงอายุ การสร้างความเป็นธรรมในสังคม  
เศรษฐกิจดิจิทัล การพัฒนาจังหวัดชายแดน

ระยะเวลา: 2559-2563

งบประมาณ: งบประมาณ งบสนับสนุนการพัฒนาการผลิตและการใช้  
ประโยชน์สถิติ

**6.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การบูรณาการสถิติจากข้อมูลการบริหารงานและสถิติจากการสำรวจ  
และการเชื่อมโยงสถิติทั้งแนวระนาบและแนวตั้งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการ  
ให้บริการสถิติ**

**6.2.1 การเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานของหน่วยงานต่าง ๆ**

**(1) โครงการศึกษาและพัฒนาการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงาน**

ผู้รับผิดชอบโครงการ: สำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยสถิติ

หลักการและวัตถุประสงค์: หน่วยงานปฏิบัติจำนวนมากจัดเก็บสถิติจากข้อมูลการ  
บริหารงาน หากมีการเชื่อมโยงสถิติดังกล่าว จะทำให้เกิดมุมมองการพัฒนาที่

ครอบคลุมและเชื่อมโยงกัน มีการใช้ประโยชน์ในวงกว้างและคุ้มค่า ปัจจุบันมีหน่วยงานบางแห่งที่เชื่อมโยงและบูรณาการสถิติจากข้อมูลการบริหารงานเพื่อแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของหน่วยงาน แต่ยังไม่มีการขยายผลการบูรณาการข้อมูลเพื่อการใช้ประโยชน์ให้แก่หน่วยงานอื่น ๆ ระบบสถิติของประเทศควรสนับสนุนการขยายการเชื่อมโยงและบูรณาการสถิติจากข้อมูลการบริหารงานให้กว้างขวางและมีการใช้ประโยชน์ข้อมูลมากขึ้น

#### แนวทางการดำเนินงาน:

- ศึกษาตัวอย่าง โอกาส ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการส่งเสริมการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานของหน่วยงานต่างๆ
- พัฒนาสำนักงานสถิติแห่งชาติให้มีความพร้อมในการประสานงานและสนับสนุนการเชื่อมโยงสถิติระหว่างหน่วยงาน (การพัฒนาด้านการบริหารจัดการและเทคโนโลยีสารสนเทศ)
- พัฒนารูปแบบต่างๆ ในการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานระหว่างหน่วยงานและการนำร่องเชื่อมโยงระบบสถิติจากข้อมูลการบริหารงานระหว่างหน่วยงาน
- ขยายการเชื่อมโยงและบูรณาการสถิติจากข้อมูลการบริหารงานให้กว้างขวางและส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์ข้อมูลมากขึ้น

ระยะเวลา: 2559-2563

งบประมาณ: งบประมาณเพื่อการศึกษากรณีตัวอย่าง งบประมาณรูปแบบและระบบการเชื่อมโยงสถิติ และงบประมาณ

## 6.2.2 การเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานและสถิติจากการสำรวจ

### (1) โครงการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานและสถิติจากการสำรวจ

ผู้รับผิดชอบโครงการ: สำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยสถิติ

หลักการและวัตถุประสงค์: สถิติที่ได้จากการสำรวจต้องใช้เวลามาก มีค่าใช้จ่ายสูง ข้อมูลที่ได้จะแสดงภาพรวมทั้งประเทศ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการใช้แบบ real time ในขณะที่สถิติจากข้อมูลการบริหารงานมีการจัดเก็บจากระดับพื้นที่ปฏิบัติการ รวบรวมเป็นภาพรวมของจังหวัด และประเทศ นำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ ข้อมูลมีการปรับให้ทันสมัยแบบ real time สถิติทั้งสองประเภทสามารถสนับสนุนและอุดช่องว่างซึ่งกันและ

กันจึงควรเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานกับสถิติจากการสำรวจเพื่อขยายการใช้ประโยชน์และเพิ่มความคุ้มค่าในการลงทุนด้านสถิติ

แนวทางการดำเนินงาน:

- ศึกษาโอกาส ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการดำเนินการเพื่อสนับสนุนการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานกับสถิติจากการสำรวจของหน่วยงานต่างๆ
- พัฒนาสำนักงานสถิติแห่งชาติให้มีความพร้อมในการประสานงานและสนับสนุนการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานและสถิติจากการสำรวจ (การพัฒนาด้านการบริหารจัดการและเทคนิควิธีสถิติ)
- พัฒนารูปแบบต่างๆ ในการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานและสถิติจากการสำรวจ

ระยะเวลา: 2559-2563

งบประมาณ: งบเพื่อการศึกษาและพัฒนารูปแบบการเชื่อมโยงสถิติ และงบประมาณประสานงาน

### 6.2.3 การพัฒนาระบบการเชื่อมโยงสถิติระหว่างสาขาต่าง ๆ และการเชื่อมโยงจากสถิติพื้นที่สู่สถิติจังหวัดและสถิติรายสาขา

#### (1) โครงการพัฒนาระบบการเชื่อมโยงสถิติระหว่างสาขาและการเชื่อมโยงจากสถิติพื้นที่สู่สถิติจังหวัดและสถิติรายสาขา

ผู้รับผิดชอบโครงการ: สำนักงานสถิติแห่งชาติหน่วยสถิติ และจังหวัดต่างๆ

หลักการและวัตถุประสงค์: ปัจจุบันสำนักงานสถิติแห่งชาติได้พัฒนาระบบการ

เชื่อมโยงสถิติระหว่างสาขา (แนวระนาบ) ส่วนการเชื่อมโยงแนวตั้งหน่วยงานบาง

แห่งดำเนินการเอง การเชื่อมโยง/บูรณาการสถิติเข้าสู่ระบบสถิติรายสาขา

โดยเฉพาะสถิติที่ตอบโจทย์ประเด็นการพัฒนาสำคัญของประเทศ ที่จัดเก็บโดย

หน่วยงานต่างๆ ในระดับจังหวัด จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและประเมินผล

การพัฒนาทุกระดับ ทั้งนี้จำเป็นต้องมีการออกแบบพัฒนาระบบการเชื่อมโยงทั้งใน

ด้านการบริหารจัดการ โครงสร้างสถิติ และด้านเทคนิคเพื่อนำข้อมูลสำคัญจำเป็น

ต่อการวางแผนและประเมินผลพัฒนามาใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างคุ้มค่า

แนวทางการดำเนินงาน:

- ออกแบบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การบริหารจัดการ และโครงสร้างสถิติ เพื่อรองรับการเชื่อมโยงสถิติทั้งแนวนอนและแนวตั้ง
- ประสานงานกับหน่วยงานด้านนโยบายเพื่อกำหนดชุดข้อมูลสถิติที่ตอบโจทย์ประเด็นการพัฒนาสำคัญของประเทศและสนับสนุนให้จังหวัดต่างๆ จัดทำข้อมูลและเชื่อมโยงเข้าสู่ระบบสถิติเชิงบูรณาการเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของหน่วยงานด้านนโยบาย

ระยะเวลา:2559-2563

งบประมาณ: งบประมาณศึกษาและพัฒนาระบบเชื่อมโยงสถิติแนวนอนและแนวตั้ง และงบประมาณ

#### 6.2.4 การให้บริการสถิติที่สะดวกต่อการเข้าถึง เข้าใจ และใช้ประโยชน์

##### (1) โครงการพัฒนาระบบบริการสถิติที่เหมาะสม

ผู้รับผิดชอบโครงการ: สำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยสถิติ

หลักการและวัตถุประสงค์: ข้อมูลสถิติที่หน่วยงานภาครัฐผลิตจะใช้ประโยชน์โดยรัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ รูปแบบวิธีการนำเสนอข้อมูลยากต่อเข้าถึง เข้าใจ และใช้ประโยชน์ของภาคส่วนต่างๆ จึงทำให้ข้อมูลจำนวนมากไม่ได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า จำเป็นต้องพัฒนาระบบบริการสถิติ เพื่อให้สามารถจัดการข้อมูลที่มีการนำเข้าไปปริมาณมาก มีลักษณะแตกต่างกัน และสามารถนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลาย เข้าใจและเข้าถึงได้ง่าย

แนวทางการดำเนินงาน:

- พัฒนาระบบการนำเสนอสถิติที่เหมาะสมกับระบบสถิติของประเทศ และสะดวกต่อการเข้าถึง เข้าใจ และใช้ประโยชน์
- จัดการปรึกษาหารือระหว่างกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้สถิติประเภทต่างๆ กับหน่วยสถิติเป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอสถิติให้ตรงตามความต้องการใช้ประโยชน์

ระยะเวลา:2559-2560

งบประมาณ: งบประมาณเพื่อพัฒนาระบบนำเสนอสถิติ และประสานงาน

## 6.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพสถิติให้ได้มาตรฐานสากล

### 6.3.1 การพัฒนาและส่งเสริมการใช้มาตรฐานสถิติ

#### (1) โครงการพัฒนามาตรฐานสถิติที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและส่งเสริมการใช้มาตรฐานสถิติ

ผู้รับผิดชอบโครงการ: สำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยสถิติ

หลักการและวัตถุประสงค์: มาตรฐานสถิติเป็น “โครงสร้างหลัก” ของการผลิตสถิติ ทำให้สถิติที่ผลิตโดยหน่วยงานต่างๆ สามารถแลกเปลี่ยน เชื่อมโยง และเปรียบเทียบกันได้ โดยพัฒนาระบบและกลไกการผลิตมาตรฐานสถิติ ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยสถิติผลิตสถิติให้สอดคล้องกับมาตรฐานสถิติ ซึ่งสำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดทำ (ร่าง) แผนพัฒนามาตรฐานสถิติประเทศไทย พ.ศ. 2557-2561 ไว้แล้วเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้มาตรฐานสถิติ

แนวทางการดำเนินงาน:

- พัฒนาระบบและกลไกในการผลิตมาตรฐานสถิติประเทศไทย
- พัฒนาศักยภาพบุคลากรหน่วยสถิติให้มีความรู้ด้านมาตรฐานสถิติ
- ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยสถิติผลิตสถิติที่สอดคล้องกับมาตรฐานสถิติ โดยให้ความสำคัญสูงสุดกับสถิติที่ใช้อย่างแพร่หลายและติดตามผลการพัฒนาในระดับชาติ

ระยะเวลา: ปีงบประมาณ 2559 – 2561

งบประมาณ: งบประมาณงานเพื่อพัฒนาระบบกลไกการจัดทำมาตรฐานสถิติ และสนับสนุนให้หน่วยสถิติผลิตสถิติตามมาตรฐาน

### 6.3.2 การประเมินคุณภาพสถิติ

#### (1) โครงการประเมินคุณภาพสถิติทางการโดยหน่วยสถิติเอง (self-assessment) ประจำปี

ผู้รับผิดชอบโครงการ: สำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยสถิติ

หลักการและวัตถุประสงค์: การประเมินคุณภาพสถิติเป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการคุณภาพสถิติทางการ ซึ่งสำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดทำ (ร่าง) กรอบการประเมินคุณภาพข้อมูลเพื่อการจัดการคุณภาพสถิติทางการประเทศไทย (Quality Assessment Framework for Thailand Statistical System) ที่เป็นไปตามหลักปฏิบัติสำหรับการจัดการคุณภาพการผลิตสถิติทางการของประเทศไทย (Thailand Code of Practice) 14 ประการ สำนักงานสถิติแห่งชาติกับหน่วยสถิติ



จะใช้กรอบการประเมินคุณภาพข้อมูลเพื่อการจัดการคุณภาพสถิติทางการ โดยได้  
จำแนกการประเมินคุณภาพสถิติทางการเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การประเมินโดย  
หน่วยสถิติเอง การประเมินโดยผู้ใช้สถิติ และการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ/องค์กร  
ภายนอกโดยจะเริ่มดำเนินโครงการประเมินคุณภาพสถิติทางการโดยหน่วยสถิติ  
เอง (self-assessment) ในปีสุดท้ายของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 ต่อเนื่องไปถึง 2 ปี  
แรกของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2

แนวทางการดำเนินงาน:

- ทราหรือ/ทำความเข้าใจกับหน่วยสถิติที่จะต้องดำเนินงานประเมินคุณภาพสถิติ  
ทางการด้วยตนเอง
- ประสานให้หน่วยสถิติประเมินคุณภาพสถิติทางการของตนเอง ตามกรอบการ  
ประเมินคุณภาพข้อมูล
- สำนักงานสถิติแห่งชาติรวบรวม/ประมวลผลการประเมินคุณภาพสถิติทางการ  
ของหน่วยสถิติต่างๆ

ระยะเวลา: 2 ปี (2559-2560)

งบประมาณ: งบประมาณงาน งบดำเนินการประเมินคุณภาพข้อมูล รวบรวมและ  
ประมวลผล

## (2) **โครงการสำรวจความพึงพอใจสถิติทางการโดยผู้ใช้ (user assessment)** **ประจำปี**

ผู้รับผิดชอบโครงการ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ และหน่วยสถิติ

หลักการและเหตุผล: การประเมินคุณภาพสถิติเป็นองค์ประกอบสำคัญของการ  
จัดการคุณภาพสถิติทางการ ซึ่งสำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดทำ (ร่าง) กรอบการ  
ประเมินคุณภาพข้อมูลเพื่อการจัดการคุณภาพสถิติทางการประเทศไทย (Quality  
Assessment Framework for Thailand Statistical System) ที่เป็นไปตามหลัก  
ปฏิบัติสำหรับการจัดการคุณภาพการผลิตสถิติทางการของประเทศไทย (Thailand  
Code of Practice) 14 ประการ สำนักงานสถิติแห่งชาติกับหน่วยสถิติ จะใช้กรอบ  
การประเมินคุณภาพข้อมูลเพื่อการจัดการคุณภาพสถิติทางการ โดยได้จำแนกการ  
ประเมินคุณภาพสถิติทางการเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ การประเมินโดยหน่วยสถิติเอง  
การประเมินโดยผู้ใช้สถิติ และการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ/องค์กรภายนอกในปี  
แรกของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 จะเริ่มดำเนินโครงการสำรวจความพึงพอใจสถิติ

ทางการโดยผู้ใช้(user assessment) ประจำปี และดำเนินการต่อเนื่องเป็นเวลา 3 ปี

แนวทางการดำเนินงาน:

- ทำความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมายผู้ใช้ประโยชน์สถิติเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพสถิติ
- ประสานให้ผู้ใช้สถิติประเมินคุณภาพสถิติที่หน่วยสถิติผลิต
- สำนักงานสถิติแห่งชาติร่วมกับหน่วยสถิติรวบรวมประมวลและสรุปผลการประเมินคุณภาพสถิติทางการ

ระยะเวลา: 3ปี (2559-2561)

งบประมาณ: งบประมาณงาน งบดำเนินการประเมินคุณภาพข้อมูล รวบรวมและประมวลผล

#### 6.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนา clearing house สำหรับดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติ

##### 6.4.1 การพัฒนากลไกและกระบวนการดำเนินงานของ clearing house สำหรับดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบสถิติของประเทศ

###### (1) โครงการพัฒนากลไกและกระบวนการดำเนินงานของ clearing house สำหรับดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบสถิติของประเทศ

ผู้รับผิดชอบโครงการ: สำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยสถิติ

หลักการและวัตถุประสงค์: ดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติมักประกอบด้วยตัวชี้วัดหลายด้าน และมีการใช้ข้อมูลจากหลายสาขา หลายแหล่งข้อมูลไม่สามารถดำเนินการได้ภายใต้การบริหารจัดการสถิติสาขาใดสาขาหนึ่ง จึงจำเป็นต้องมีกลไกและกระบวนการทำงานร่วมกับหน่วยงานเจ้าของข้อมูลในสถิติสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดเพื่อติดตามตรวจสอบข้อมูลที่นำไปใช้ในการจัดทำดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติอย่างเป็นระบบ เนื่องจากดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติเป็นรูปแบบการนำข้อมูลสถิติไปใช้ประโยชน์ที่ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และ โอกาสการดำเนินการค้าการลงทุนของประเทศ

แนวทางการดำเนินงาน:

- ศึกษาข้อมูลตัวชี้วัดที่นำมาใช้จัดทำดัชนีระดับนานาชาติ และตรวจสอบความถูกต้องทันสมัยของข้อมูลของประเทศไทยที่องค์กรจัดทำดัชนีชี้วัดนำไปใช้

- พัฒนาระบบการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบข้อมูล เพื่อติดตามตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นที่องค์กรจัดทำดัชนีชี้วัดระดับนานาชาตินำไปใช้อย่างต่อเนื่อง

ระยะเวลา: 2559-2563

งบประมาณ: งบประมาณเพื่อศึกษาข้อมูลตัวชี้วัด และงบประมาณ

## 6.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหน่วยสถิติด้วยระบบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพ และการส่งเสริมเส้นทางสายอาชีพของบุคลากรสถิติภาครัฐ

### 6.5.1 การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านสถิติของหน่วยสถิติต่าง ๆ ด้วยระบบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงาน

#### (1) โครงการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสถิติภาครัฐ

ผู้รับผิดชอบโครงการ: สำนักงานสถิติแห่งชาติหน่วยสถิติ

หลักการและวัตถุประสงค์: การพัฒนาระบบสถิติทางการของประเทศ ในระยะห้าปีข้างหน้า จะต้องผสมผสานการพัฒนาตามแนวทางที่ได้วางรากฐานไว้ และรูปแบบวิธีการใหม่ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบสถิติของประเทศ ดังนั้นการวางรากฐานพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสถิติภาครัฐให้มีศักยภาพทั้งด้านสถิติ เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เหมาะสมกับภารกิจของหน่วยงานนั้นๆ เพื่อรองรับการดำเนินงานให้เข้มแข็งต่อไปจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

แนวทางการดำเนินงาน:

- จัดทำระบบพัฒนาสมรรถนะบุคลากรภาครัฐด้านสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยกำหนดให้มีระดับความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการระบบสถิติ การผลิตสถิติ (อาทิ คุณภาพและมาตรฐานสถิติ) การนำเสนอการให้บริการสถิติ และเทคโนโลยีสารสนเทศ (อาทิ การเชื่อมโยง/บูรณาการข้อมูล การนำเสนอสถิติ และการบริการ) ที่เป็นมาตรฐาน และสอดคล้องกับภารกิจของหน่วยสถิตินั้นๆ
- มีการออกวุฒิบัตรรับรองให้แก่บุคลากรที่ผ่านการพัฒนาสมรรถนะในแต่ละระดับ
- พัฒนาสมรรถนะบุคลากรตามมาตรฐานที่กำหนด

ระยะเวลา: 2559-2563

งบประมาณ: งบจัดทำระบบพัฒนาสมรรถนะบุคลากรและงบพัฒนาบุคลากร

## 6.5.2 การส่งเสริมเส้นทางสายอาชีพของบุคลากรสถิติภาครัฐ

### (1) โครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงานและส่งเสริมเส้นทางสายอาชีพของบุคลากรสถิติภาครัฐ

ผู้รับผิดชอบโครงการ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ หน่วยสถิติ และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

หลักการและวัตถุประสงค์: หน่วยสถิติต่างๆ มีบุคลากรที่มีสมรรถนะและประสบการณ์ด้านบริหารจัดการระบบสถิติ การผลิตสถิติ การนำเสนอ การให้บริการสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศจำกัด และมีการโอนย้ายออกจากหน่วยสถิติเพื่อไปเติบโตก้าวหน้าในสายงานหลักของหน่วยงาน การพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงานและส่งเสริมเส้นทางอาชีพของบุคลากรสถิติภาครัฐที่ชัดเจน ด้วยการจัดทำมาตรฐานและสำรวจสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงาน (Job Competency Profile) ของบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านสถิติรวมทั้งส่งเสริมการไหลเวียนข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งงานว่าง และระดับสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงาน (Job Competency Profile) ของบุคลากรด้านสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศที่หน่วยงานต่างๆ ต้องการเปิดรับเพื่อสนับสนุนให้บุคลากรด้านสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศมีโอกาสโอนย้ายหมุนเวียนไปเติบโตยังหน่วยสถิติที่มีความเหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถ

แนวทางการดำเนินงาน:

- จัดทำมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงาน (Job Competency Profile) ของบุคลากรด้านสถิติที่สังกัดหน่วยสถิติต่างๆ
- จัดให้มีการสำรวจสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงาน (Job Competency Profile) ของบุคลากรที่รับผิดชอบงานด้านสถิติในหน่วยสถิติต่างๆ เพื่อวิเคราะห์ช่องว่างความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการระบบสถิติ การผลิตสถิติ การนำเสนอและการให้บริการสถิติ และเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นมาตรฐาน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงานของหน่วยสถิตินั้นๆ
- หารือกับสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงานด้านสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากร
- ส่งเสริมการไหลเวียนข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งงานว่าง และระดับสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงาน (Job Competency Profile) ของบุคลากร

ด้านสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศที่หน่วยงานต่างๆที่ต้องการเปิดรับเพื่อสนับสนุนให้บุคลากรด้านสถิติและเทคโนโลยีสารสนเทศมีโอกาสโอนย้ายไปเติบโตยังหน่วยสถิติที่มีความเหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถ

ระยะเวลา:2559-2563

งบประมาณ: งบประมาณเพื่อจัดทำมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงานสำรวจสมรรถนะวิชาชีพบุคลากรสถิติของหน่วยสถิติ จัดระบบ/หลักสูตรการพัฒนาบุคลากร งบประมาณงาน และงบเพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารตำแหน่งงาน

### ตารางที่6.1 ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ย่อย โครงการ/งาน และหน่วยงานรับผิดชอบ

ยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์ย่อย	โครงการ/งาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
1. การพัฒนาระบบสถิติของประเทศเพื่อสนับสนุนการวางแผนและติดตามผลการพัฒนาระดับประเทศและระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด	1.1 การพัฒนากลไกการบริหารจัดการระบบสถิติทุกระดับ	1. งานปรับปรุงภารกิจและองค์ประกอบของกลไกบริหารระบบสถิติ	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
	1.2 การพัฒนาภาคีเครือข่ายเชิงนโยบายเพื่อบูรณาการการผลิตและใช้สถิติในกระบวนการวางแผนและติดตามผลการพัฒนา	2.โครงการพัฒนาภาคีเครือข่ายเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการผลิตและการใช้ประโยชน์สถิติครบวงจร	สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยสถิติ
2. การบูรณาการสถิติจากข้อมูลการบริหารงานและสถิติจากการสำรวจและการเชื่อมโยงสถิติทั้งแนวระนาบและแนวตั้งเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและการให้บริการสถิติ	2.1 การเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานของหน่วยงานต่างๆ	3. โครงการศึกษาและพัฒนาการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงาน	สำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยสถิติ
	2.2 การเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานและสถิติจากการสำรวจ	4. โครงการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานและสถิติจากการสำรวจ	สำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยสถิติ
	2.3 การพัฒนาระบบการเชื่อมโยงสถิติระหว่างสาขาต่างๆ และการเชื่อมโยงจากสถิติพื้นที่สู่สถิติจังหวัดและสถิตรายสาขา	5. โครงการพัฒนาระบบการเชื่อมโยงสถิติระหว่างสาขาและการเชื่อมโยงจากสถิติพื้นที่สู่สถิติจังหวัดและสถิตรายสาขา	สำนักงานสถิติแห่งชาติ หน่วยสถิติ และจังหวัดต่างๆ
	2.4 การให้บริการสถิติที่สะดวกต่อการเข้าถึง เข้าใจ และใช้ประโยชน์	6. โครงการพัฒนาระบบบริการสถิติที่เหมาะสม	สำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยสถิติ
3. การพัฒนาคุณภาพสถิติให้ได้มาตรฐานสากล	3.1 การพัฒนาและส่งเสริมการใช้มาตรฐานสถิติ	7.โครงการพัฒนามาตรฐานสถิติที่สอดคล้องกับ	สำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยสถิติ

ยุทธศาสตร์	ยุทธศาสตร์ย่อย	โครงการ/งาน	หน่วยงานรับผิดชอบ
		มาตรฐานสากลและส่งเสริมการใช้มาตรฐานสถิติ	
	3.2 การประเมินคุณภาพสถิติ	8.โครงการประเมินคุณภาพสถิติทางการโดยหน่วยสถิติเอง (self-assessment)	สำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยสถิติ
		9. โครงการสำรวจความพึงพอใจสถิติทางการโดยผู้ใช้ (user assessment)	สำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยสถิติ
4. การพัฒนา clearing house สำหรับดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติ	4.1 การพัฒนากลไกและกระบวนการดำเนินงานของ clearing house สำหรับดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบสถิติของประเทศ	10. โครงการพัฒนากลไกและกระบวนการดำเนินงานของ clearing house สำหรับดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบสถิติของประเทศ	สำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยสถิติ
5. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหน่วยสถิติและการส่งเสริมเส้นทางสายอาชีพของบุคลากรสถิติภาครัฐ	5.1 การพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านสถิติของหน่วยสถิติต่างๆ ด้วยระบบมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงาน	11. โครงการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสถิติภาครัฐ	สำนักงานสถิติแห่งชาติและหน่วยสถิติ
	5.2 การส่งเสริมเส้นทางสายอาชีพของบุคลากรสถิติภาครัฐ	12. โครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงานและส่งเสริมเส้นทางสายอาชีพของบุคลากรสถิติภาครัฐ	สำนักงานสถิติแห่งชาติ หน่วยสถิติ และสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

ตารางที่ 6.2 ระยะเวลาการดำเนินงานโครงการ/งาน

ปีงบประมาณ โครงการ/งาน	2559	2560	2561	2562	2563
1.งานปรับปรุงภารกิจและองค์ประกอบของกลไกบริหารระบบสถิติ					
2.โครงการพัฒนาภาคีเครือข่ายเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการผลิตและการใช้ประโยชน์สถิติครบวงจร					
3. โครงการศึกษาและพัฒนาการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงาน					
4. โครงการเชื่อมโยงสถิติจากข้อมูลการบริหารงานและสถิติจากการสำรวจ					
5. โครงการพัฒนาระบบการเชื่อมโยงสถิติระหว่างสาขาและการเชื่อมโยงจากสถิติพื้นที่สู่สถิติจังหวัดและสถิติรายสาขา					
6. โครงการพัฒนาระบบบริการสถิติที่เหมาะสม					
7.โครงการพัฒนามาตรฐานสถิติที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและส่งเสริมการใช้มาตรฐานสถิติ					
8.โครงการประเมินคุณภาพสถิติทางการโดยหน่วยสถิติเอง (self-assessment)					
9. โครงการสำรวจความพึงพอใจสถิติทางการโดยผู้ใช้ (user assessment)					
10. โครงการพัฒนากลไกและกระบวนการดำเนินงานของ clearing house สำหรับดัชนีชี้วัดระดับนานาชาติให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบสถิติของประเทศ					
11. โครงการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพด้านตำแหน่งงานและส่งเสริมเส้นทางสายอาชีพของบุคลากรสถิติภาครัฐ					
12. โครงการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรสถิติภาครัฐ					